

Z OBSAHU

V. Chalupa : Brněnské demonstrace

J. Gad'ourek : Politické žně 1952

P. Lom : Rada Svobodného Československa

Jan Hajdu : Socialismus v USA

Příloha o amerických volbách —

Hlasy o Sudetských Němcích —

Poznámky ze světa i podsvětí —

Dopisy — Informace

V. CHALUPA

Brněnské demonstrace v listopadu 1951.

8. března 1952 odsoudil Státní soud v Brně k několikaletým trestům Dr. Jaroslava Rejzla, Josefa Zelenku, Miroslava Kolka, Zdenka Kráčmára, Bohumila Trnku, Stanislava Svobodu, R. Čermáka a Bohuslava Šmerdu, protože »zneužili vládního usnesení, kterým se upravovala výplata vánočního přídatku, k tomu, aby se pod falešnou rouškou »hájení zájmů lidu« pokusili o rozdmýchání nepokojů«. Tímto falšovaným procesem udělal komunistický režim lečku za brněnskými demonstracemi. Neudělal demokratický svět za nimi lečku už dávno ?

Otiskujeme zajímavou analýsu loňských podzimních stávek brněnského dělnictva. Tento článek však zasluhuje ještě jednu poznámku ; jasně prokazuje, že určité, ty nejpřímější akce odboje se mohou odehrávat jen ve městech a že jejich iniciátorem a realizátorem může být dělnická třída. Správněji by však bylo napsat místo »dělnická třída« dělnictvo, protože od roku 39 jsou pracující vystaveni takovému asimilačnímu nátlaku ze strany režimů, že ve své velké většině československý dělník (a nejen československý) ztratil třídní vědomí a jestliže se jako třída manifestuje, jsou to manifestace spíše zájmové než ideologické. S touto devalvací třídního vědomí je tedy nutno počítat, tím spíš, že neustálý tlak stalinského učení jen pracuje na léto třídní nivelisaci mezi jednotlivými národními skupinami a třídami. Tato nivelisace je prozatím negativní a destruktivní. Je to beztřídní společnost mizerie. Bude však možno tuto nivelisaci jednou v demokratickém smyslu přehodnotit? Budou o tom přemýšlet dostatečně naši vítězové z Washingtonu ?

PO nastolení komunistického režimu v Československu nastoupili českoslovenští demokraté do boje proti komunistům tradičními způsoby domácího i zahraničního odboje. Dosavadní výsledky ukazují nepřiměřenost těchto metod, ale současně, že se pod tlakem režimu vytvářejí nové formy odboje, nové situace mnohem přiměřenější. Zdá se, že jím strategie studené války na západě věnuje málo pozornosti, třebaže jejich význam je prvořadý.

Především se vedle organizovaného odboje vytvořil odboj neorganizovaný : činy, které podnikají jednotliví občané na svůj vrub, aniž dostali nějaké příkazy a bez jakékoliv organizace. Sem lze zařadit především všechny drobné denní sabotáže. Síla neorganizovaného odboje spočívá v tom, že zde není možnost prozrazení a ani velike riziko, protože vládnoucí režim téměř nemusí rozeznat, kde začíná neorganizovaný odboj a kde někdo na práci prostě nestačí. Jeho důsledky jsou trojí : Předně působí režimu škody materiální, které jsou v jednotlivých případech neveliké, ale v celku představují velké hodnoty ; je to stálé krvácení z nesčetných drobných ránek, z nichž žádná není sama o sobě nebezpečná, ale dohromady nesmírně oslabují stát a nemohou být ucpány jako jedna velká rána. Za druhé zvyšuje odpor obyvatelstva proti režimu tím, že rozmnožují podstatně počet překážek a nedokonalostí, vyvolává nespokojenost a zvyšuje nechuť k práci ; denními drobnými příklady, přesvědčuje občana, že režim politické nesvobody je nutně špatný a musí být zrušen. Za třetí působí depresivně na komunisty, kteří věří, že jsou obklopeni »špióny a sabotéry« a omezují proto svou aktivitu. To se týká zejména nižších funkcionářů, což oslabuje komunistickou soustavu právě v rozhodujícím bodě - tam, kde se její aparát stýká s ovládaným společenským tělesem.

Význam neorganizovaného odporu pro demokratický svět spočívá v tom, že máří komunistické úsilí o nabytí rozhodné mocenské převahy nad světem nekomunistickým, a tak přímo brání vypuknutí světového konfliktu, rozšíření konfliktu

Poznámky ze světa...

PÁTERÍ STANOV OBNOVENÉ a sjednocené Rady svobodného Československa je politická dohoda a činnost Rady bude více záviset na této dohodě než na člancích Stanov. Politická dohoda je udržitelná jen za předpokladu, že Rada v sobě udrží rovnováhu sil. O tom už psala TRIBUNA v červnu 1951 a na platnosti její analýsy se nic nemění. Avšak po formální stránce je třeba upozornit na několik nedostatků Stanov, jež budou v životě Rady působit potíže. Předně musí být Rada připravena, že tak jako v minulosti bude narážet na nesnáze při určení, kdo jsou »činitelé čs. veřejného života«. (Článek X. Stanov) Rada by při jejich určování měla dodržovat aspoň jistá pravidla a vytvořit tak zvykový precedens. Ze sboru referentů vznikne automaticky další orgán Rady. Ve Stanovách na něj není pamatováno žádnými zvláštními ustanoveními a orgány Rady se dostanou do kompetenčních sporů. Jednací řád Rady by mohl toto nedoplnění napravit. Podle závěrečného odstavce Článku XIX. mají předseda i místopředseda výkonného výboru postupovat ve vzájemné shodě. Nikde Stanovy neřikají, co se stane, když mezi nimi shody nebude. Znamená to, že nepostupují nijak a že tedy každý z nich má právo veta nad činností druhého? Nemělo by konečně rozhodnutí být výslovně přiděleno výkonnému výboru? Podle Článku XXI. je funkční období výkonného výboru stanoveno na dvě léta, avšak nikde Stanovy neřikají, jak se výkonný výbor obnovuje. Má-li nový výkonný výbor vzniknout analogicky podle Článku XVII. dohodou politických činitelů, pak to měly Stanovy říci. Předpisy o obnovování orgánů Rady se vůbec zdají nedostatečné. Boj o volební princip byl při loňském rozkladu Rady jistě jen prostředkem k jiným cílům. Byl však přesto příznakem něčeho důležitého: je to otázka po způsobu, jakým dochází v Radě k výměně funkcí. Přítomné Stanovy ji nechávají zcela na politické dohodě. I když je třeba uznat nutnost politické dohody v některých případech, mělo by aspoň zastupitelstvo Rady být obnovováno po částech volbou. Mohla by na příklad jedna třetina jeho členu po určité době odstupovat, zbylé dvě třetiny by volily nové členy do plného počtu. Jak jinak se chce zastupitelstvo, které už dnes nelze považovat za nejlepší výběr, který v exilu máme, omlazovat a získávat spolupráci těch, kdo teprve v exilu dorůstají?

M. P. (U. S. A.)

JIŽ TITULEK článku E. Tábořského »Do vlastních řad« (ve 3. čísle »Naší cesty«) je sympatický. Vrací nás do starých, poctivějších dob polemik; v exilu by se velká většina polemik mohla jmenovat »do cizích řad«. — Sociální demokrat E. Tábořský analyzuje klidný a jasným způsobem situaci v sociální demokracii v

exilu. Vysvětluje »komplex méněcennosti« této strany, která vzniká z pocitu viny či částečné viny za únor, ale Tábořský právě tak jasně a střídavě jde dál a pokouší se postihnout prvky, které k únorové situaci vedly. Co postrádám na této studii, je ještě jeden, širší, řekl bych světovější pohled na sociální demokracii, na její theoretické a tedy i praktické nedostatky v dnešní době; rozpaky socialistických stran ve světě nejsou bez důsledků i na české sociální demokraty. Ale o tom nám napíše Tábořský nebo některý jiný sociální demokrat snad příště. — Víc takových článků jako je Tábořského a nejen ze socialistických řad exilu by dodalo naší situaci jen rozumného klidu, jehož je potřeba víc než té příslovečné soli.

F. L. (Paříž)

MOSKEVSKÝ PTAČÍ sněm (b), na němž všichni slavicí zpívali stejně, se ukončil. Zaujal nás ten nelitostný autokritický postoj řečníků a zejména se týkal problémů mládeže, školství, kultury, ale i zemědělství a socialistické pracovní kázně; jistě tyto kruté autokritiky, které na sebe po ruský prozrazují, že mládež je »napůl negramotná« (Michajlov), zasely trochu paniky mezi československé propagandisty, kteří rázi heslo: Sovětský svaz — náš vzor. Z projevu zůstal nakonec nejzajímavější lakonický Molotovův zahajovací proslov s touto přesně formulovanou větou, které si na příklad západní tisk ve svých rozbořech málo povšíml: »Válka se může stát nevyhnutelnou, jestliže se podněcovatelem války podaří opřít síť lži lidové masy, oklamat je a zavléci je do nové světové války.« Jinými slovy, Molotov je nucen počítat s možností, že západ bude schopen přesvědčit lidové vrstvy (zejména ve Francii a v Itálii) o demokratickém způsobu života jako lepším než stalinském. Veliký boj o ně pravděpodobně začíná. Podle Molotova bude rozhodující. Průběh Kongresu komunistické strany však uvedl ještě ve větší pochybnosti theorie o možných sporech po Stalinově smrti. I když stalinská státní ideologie je zpotvořená, příliš pohyblivá, přece by bylo naivní ji upřít určitou zákonitost, jejímž základem je, byť deformované, komunistické přesvědčení. Dědictví po Stalinovi se tedy řeší zatím v naprostém klidu, a jestliže mezi členy užšího výboru není ideologických rozporů, nelze počítat s žádnými spory o moc, jak rád sni západní tisk. Bohužel, Stalinovi a jeho kmotrům jde o víc než o osobní moc

F. L. (Paříž)

...i podsvětí

Brněnské demonstrace v listopadu 1951

(Pokrač. se str. 1.)

tů lokálních; současně umožňuje demokratickému světu dohnat mocenský náskok komunismu a získat mocenskou převahu. Tak se stává neorganizovaný odboj jedním z nejdůležitějších činitelů studené války v období mocenské převahy komunistického bloku nad demokratickými. Jeho účinnost je však omezena jednak funkčně, jednak časově. Je-li studená válka bojem o rozšíření vlastní mocenské sféry jinými prostředky než ozbrojeným konfliktem mezi státy, je neorganizovaný odboj s hlediska demokracie zbrani *d e f e n s i v n í*: zmenšuje sílu komunistického bloku v porovnání se silou demokratického světa, ale nezvyšuje sílu demokratického světa: *n e n i o f e n s i v n í m p r o s t ř e d k e m s t u d e n é v á l k y*. Jeho možnosti nejsou však omezeny jen funkčně, ale i časově. Neorganizovaný odboj může dosahovat rozměrů, které mohou být něčím více než kvantitativně *n é g l i g e a b l e* ve studené válce jen tehdy, jsou-li jeho nositelé přesvědčeni, že stav, proti kterému bojují, může být v dohledné době změněn. Tato naděje však nemůže trvat do nekonečna, a jakmile se ztratí, nastupuje na místo neorganizovaného odporu pouhá apatie, únava, lhostejnost a otupělost.

Neorganizovaný odpor může být přeměněn v *v o f e n s i v n í* zbraň studené války jen svou *změnou v odboj organizovaný*. Vzhledem k tomu, že komunistický aparát dovede zachytit a včas znemožnit vytvoření rozsáhlé a mocenskými prostředky dostatečně vybavené organizace, která by stačila ohrozit vládu komunistické strany, je pro přeměnu neorganizovaného odporu v organizovaný neschůdná cesta tvoření rozsáhlých odbojových organizací, které by po získání dostatečného množství členů a zbrani náhlým vystoupením mohly ohrozit totalitní soustavu. Stejně i cesta postupného tvoření partyzánských hnutí, která by nakonec dorostla do rozměrů, dostačujících k vážnému ohrožení státní moci. Je třeba hledat nové cesty pro organizování odporu v totalitním státě a listopadové bouře v Brně ukazují, kde asi tato cesta je.

Podstatné rysy demonstrací jsou tyto *) :

Ve středu 21. listopadu zastavili dělníci lišensko-Zbrojovky práci a v průvodu pochodovali k zábrdovické Zbrojovce, jejíž osazenstvo se k průvodu přidalo. Cestou přibrali ještě zaměstnance brněnské Škodovky na Dornychu a kolem půl dvanácté obsadili hlavní náměstí Brna. Později byla demonstrace rozmožena ještě o dělnictvo továren z Králova Pole. Odpoledne až do večera bylo na náměstí na 40.000 dělníků.

Reakce režimu byla příznačná. Cíl byl dvojitý: demonstraci nejprve izolovat a pak rozehnat. První se podařilo, druhé nikoliv. Všem brněnským závodům byl dán přísný rozkaz nepouštět nikoho do podniku ani z podniku a pracovní doba byla prodloužena. Vojsko nesmělo opustit kasárna; vojenští akademici brněnské techniky směli jít z kolejí do školy pouze v sevrženém útvaru.

Celkem byla situace od poledne do večera taková, že druhé největší město republiky s významným zbrojním průmyslem, vojenskou posádkou a vysílačkou, mohlo být v rukou demonstrantů bez velkého úsilí. Je těžko odhadnout, co by to mohlo znamenat za tehdejšího ovzduší — obdobné demonstrace, stávky a jiné projevy nespokojenosti se v těch dnech odehrávaly téměř

ve všech důležitých průmyslových centrech a dolech ve státě. To je první bod, který zasluhuje mimořádné pozornosti. Potvrzuje názor, že jen průmyslové dělnictvo, nashromážděné ve velkých masách v nejdůležitějších centrech státu, je mocensky dosti silné, aby nastoupilo úspěšný zápas s masinérií totalitního státu.

Druhý bod, zasluhující rozbor, je ten, že se tato síla večer rozešla a druhého dne snesla zatýkání mnoha osob pro účast na demonstraci. Příčina je trojí :

Demonstranti předně nechtěli zvrátit režim, nechtěli převzít moc. Jasně nevěděli, že zlepšení jejich situace je možné pouze pádem režimu, že je v povaze režimu snižování životní úrovně. Přes nespokojenost, která kvasila už celé měsíce, převládalo mezi dělnictvem stále přesvědčení, že pád režimu znamená návrat předchozích poměrů, které si dělníci protíví ještě více než režim současný.

Za druhé zůstali demonstranti izolováni : nikdo se k nim nepřidal. Příslušníci střední vrstvy a inteligence demonstraci z povzdálí obcházeli, radovali se z ní — a dost. Přesto že právě nespokojenost u nedělnických složek společnosti je starší než u dělníků, nebylo možné pozorovat žádný významnější příliv, který by posílil demonstraci ani z řad obyvatel města, kde je mnoho úředníků a živnostníků, ani z okolí, které je zemědělské a s a s komunistickou politikou hluboce nespokojené.

A za třetí demonstranti neuměli svému hnutí dát organizační formu.

Pro přeměnu neorganizovaného odporu v odpor organizovaný, v ofensivní zbraň studené války, z toho plyne :

V totalitním státě se může tato přeměna dát pouze spontánně, improvizovaně. Jakékoliv organizační přípravy jsou zachytitelné policií a odsouzené k nezdaru. Tuto přeměnu mohou provést jenom dělnické masy. Aby ji provedly, musí jim být — prolomením komunistického monopolu veřejných sdělovacích prostředků, které je už hotovou věcí — vysvětleno, že zlepšení jejich situace je možné jen změnou, pádem režimu. S tímto vysvětlením musí být spojeno vysvětlení, že tato změna není totožná s návratem předchozího režimu nýbrž že od počátku bude provisorní řízení veřejných věcí v rukou přímo volených orgánů a že definitivní řešení bude provedeno podle vůle lidu vyjádřené, svobodnými volbami.

Další podmínkou úspěchu je vědomí všech protikomunistických sil, že musejí být solidární a že musejí při každé příležitosti postupovat spolu. Každá příležitost, každá záležitost musí být uvítána k tomu, aby ukázaly svou mohutnost a svou soudržnost.

A konečně je nutné ukázat praktickou cestu přeměny hnutí v organizaci. Nahrazení komunistických závodních rad na místě volenými závodními radami jako skutečnými mluvčími továren, nahrazení Národních výborů na vesnici přímo zvolenými zástupci, nahrazení komunistických velitelů v armádě volbou těch, ke kterým mají volající důvěru — nastoupení tradiční cesty lidových revolucí — je snad schůdnou cestou pro tuto přeměnu.

Toto všechno je nad síly demokratů za železnou oponou, kteří se nemohou mezi sebou domluvit. Zde je nutná pomoc demokratů celého světa, demokratů, vedoucích studenou válku.

Přeměna neorganizovaného odporu v odboj (Pokrač. na str. 11.)

*) Podrobnou zprávu přinesla TRIBUNA, listopad-prosinec 1951.

I. GAD'OUREK

Politické žně v Československu

Celý veřejný život v Československu byl v letních měsících zaměřen na splnění žňových úkolů, tak jako je v měsících zimních ovládnut nutností splnit průmyslový plán či se soustředit na stranické úkoly (výroči puče, 1. máj, závěr stranického školení) v předjaří a na jaře. Které úkoly to byly, jež komunisté hodlali splnit ve žních tohoto roku?

ŽNOVÉ ÚKOLY

Šlo jednak o cíle hospodářské, jednak o cíle politické. K prvním je třeba počítat nejen samozřejmě úsilí zajistit co největší úrodu, ale i snahu soustředit co nejvíce sklízň ve státních obilních skladištích a sběrnách. Čili, jak komunisté sami říkají, »zajistit výkup«.

Úkoly politické pak možno rozdělit na úkoly: 1. propagační, 2. strategické, 3. vnitropolitické, a 4. vnitrostranické.

V terminologii denního tisku a komunistických propagandistů letošní žně jsou označovány jako »žně mírové«. Znamená to, že každému pracujícímu je vštěpováno, že jeho práce má mezinárodně-politický význam a dosah: tím, že sklízí více obilí v kratším čase, zajistíš výživu obyvatelstva i pro případ delšího přerušení zemědělských prací, a uvolníš pracovní síly pro průmysl. Tím posílíš svou vlast, která je součástí mocenského komplexu, představovaného Sovětským svazem a jeho satelity, t. zv. »tábora míru«.

Je jasno, že obvyklé propagační heslo má tentokrát již skutečně význam strategický. Stížností na nedostatek obilních skladišť, přesun sklízň do východních částí země, drastická omezení spotřeby potravin — to vše nasvědčuje tomu, že úroda českých a slovenských zemědělců bude sloužit expanzivním cílům sovětů stejně jako výroba průmyslová.

Vysoké sklízň má být dosaženo za předpokladu, že co nejvíce mladých sil z venkova bude pracovat v průmyslu. Vzhledem k tomuto požadavku a vzhledem k úsilí učinit občana ještě bezprostředněji závislým na státě a na straně (tím, že mu vezmou možnost samostatné obživy), komunisté využívají letošních žní k náporu na vesnici, ke kolektivisaci zemědělství. To znamená podstatný odklon od zemědělské politiky D'urišovy a Slánského, kdy si strana ukládala rezervy v době žní a, aby zabezpečila sklizeň, prohlásila dočasný »žňový mír« na vesnicích.

Letos znamenají tedy žně mobilisaci všech sil k rozšíření počtu jednotných zemědělských družstev vyšších typů, vedené pod lenínsko-stalinským heslem, že »délka přechodného období od kapitalismu k socialismu závisí v podstatě na délce doby, které je potřeba k socialistické přestavbě vesnice«. (Rudé právo, 25. července, 1952, str. 2.)

Provést tuto mobilisaci je úkolem místních organizací komunistické strany na venkově. Žně pro ně znamenají zkoušku, do které míry se vedoucí naučili »pracovat s masami«, což je ozdobné rčení k označení ovládnutí obyvatelstva.

Pokusme se zde objasnit, jakým způsobem se komunisté těchto úkolů chápají, a zda se jim v letošních žních podařilo dosáhnout vytčených cílů.

PŘÍPRAVY

Již asi počátkem června pozorujeme, že se vedení strany usilovně snaží posílit vesnické organizace, které vzhledem k transferu obyvatelstva z vesnice do měst a vzhledem k péči, věnované závodním organizacím, byly ve značném úpadku. Strana proto vyzvala své členy v závodních organizacích, aby se účastnili stranického života nejen v závodech, ale i na vesnicích, kde mají případně své bydliště. Místo vesnických místních organizací okresní organizace strany se stávají základní masovou stranickou jednotkou. Předě žněmi je jim uloženo řídit přímo práci místních organizací pomocí rozšířeného sboru instruktorů a pomocí stranických aktivů, to je svoláním schůzí aktivních členů z více stranických organizací, kteří vyměňují své zkušenosti a koordinují svůj postup.

Jinou přípravou žňové kampaně byla celostátní konference předsedů a zemědělských referentů, která se konala v polovině června. Za přítomnosti náměstka předsedy vlády, Z. Fierlingera, ministrů vnitra a zemědělství, byla zde před bitvou o zrna a o kolektivisaci vesnice podána zpráva o současně situaci v zemědělství, o výsledcích dosud dosažených při kolektivisaci vesnice, a byl též oznámen plán dalšího postupu ve žních.

Dle této zprávy byla k 1. máji 1952 v republice z celkového počtu 14.624 obcí v 6.300 obcích založena JZD (Jednotná zemědělská družstva), v 1.420 obcích byly ustaveny přípravné družstevní výbory. Kolchozy v pravém slova smyslu (JZD III. a IV. typu) byly ustaveny jen v 3.320 obcích, to je asi 23 % z celkového počtu obcí. K tomu třeba vzít v úvahu, že v mnoha obcích družstva existují ještě vedle soukromých statků rolníků, kteří přes nátlak do družstev nevstoupili. Odpor rolnictva k družstevnictví v komunistickém pojetí vyplývá též ze skutečnosti, že za 16 měsíců (od 1. ledna 1951 do 1. května 1952) nátlaku vzrostl počet družstev a přípravných výborů jen o 766 dle oficiální statistiky. Na konferenci byly vydány směrnice, jak tuto stagnaci překonat a kolektivisaci vesnice urychlit.

PROVEDENÍ

Nápor na rolnictvo probíhal podle již známých směrnic. Strana se opírá o nejchudší mezi zemědělci (zemědělské dělníky a domkaře) a snaží se získat střední rolníky tím, že je rozštěpí na »boháče« a na loyální drobné zemědělce. Boháči jsou ti, kdo se stavějí proti komunistickým plánům, či prostě nepopulární osoby na vesnici — rozloha vlastněných pozemků není vždy rozhodující pro toto nařčení. Zatím co »drobným« rolníkům je poskytována všestranná podpora,

na »boháče« je vykonáván ostrý tlak hospodářský, mravní i fyzický. Strana počítá s tím, že pomocí teroru zavře ústa těm, kdo jsou středy odporu, a že pomocí propagandy a slibovaných odměn a blahobytu pak snáze získá méně kritickou část zemědělstva.

K zesílení tlaku bylo použito některých zásahů celostátních. V rámci ministerského státní bezpečnosti se organizují pomocné strážce Sboru národní bezpečnosti a t. zv. okrskoví zmocněnci. Podle ministra Karola Bacilky okrskoví zmocněnci musí znát osobně poměry i lidi v okruhu své působnosti. Oni jsou to, kteří označují a odhalují vesnické boháče, kdykoliv je toho zapotřebí (aby zlomili odpor obyvatelstva) a shromáždí materiál pro veřejný proces, který se někdy koná přímo na vesnici k zastrašení všech přátel a spolupracovníků obětí. K své ochraně a k ochraně komunistických menšin na vesnicích mají pomocné strážce SNB, které jsou ustaveny ve všech obcích, kde je STS (strojovna a traktorová stanice) nebo JZD, a pozůstávají ze tří až deseti spolehlivých členů družstva, osazenstva STS, či členů Národního výboru, ozbrojených a úzce spolupracujících s policií. O tom, jak pracuje tento systém, svědčí desítky vesnických boháčů, likvidovaných během posledních týdnů. Důvod k likvidaci bývá často absurdní. Tak čteme v Rudém právu z 1. srpna (str. 1) o rafinovaných úmyslech jednoho z nich :

»...na příklad v obci Sosnové na okrese Česká Lípa si vesnický boháč Hejman pěstoval mandelinku bramborovou doma v lahvičce a krmil ji bramborou natí.«

(Tento článek způsobil úlek u mnoha dětí pravověrných komunistů, které se provinily stejným způsobem. Přes intervenci a dotazy otců vedení strany neslevilo ze svého obvinění, o čemž svědčí, že za několik dnů se objevila v Rudém právu výzva k hubitelům »amerického brouka«, aby si s touto havěť nezahlavali, ji nechovali a po nálezů buď sami či v přítomnosti učitelů ji zničili.)

Mimo zvýšená policejní opatření, stupňují komunisté nátlak hospodářský. Tajemník pražského kraje Josef Krosnář byl jmenován ministrem výkupu. V rámci tohoto nového ministerstva byli jmenováni plnomocníci pro výkup na všech úsecích samosprávy : pro Slovensko (poslanec Josef Tokar), při krajských i okresních národních výborech. Okresní plnomocníci mají k ruce výkupní pracovníky, z nichž na každého připadá pět až šest obcí. Úkolem plnomocníků i výkupních pracovníků je vést pečlivou evidenci výkupu, navrhnout k potrestání ty, kdo neplní dodávky, a organizovat výkup tak, že se obilí odváží do státních skladů přímo od mlátiček. O jejich ostatních úkolech prohlásil ministr Krosnář mimo jiné :

» Plnomocníci a výkupní pracovníci jsou však zároveň vedeni k tomu, aby svou prací pomáhali při budování socialismu na vesnici, při získávání drobných a středních rolníků.

Na druhé straně bude velkým úkolem plnomocníků a výkupních pracovníků odhalovat a oslřejšími metodami než dosud postupovat proti úhlavním nepřítelům drobných a středních rolníků, proti sabotérům výživy našich pracujících — vesnickým boháčům. «

Výkup však nebyl uskutečňován jen pomocí těchto funkcionářů. Do okresů byli často vysláni pracovníci krajských výborů strany a Národních výborů, aby tam na výkup osobně dohlíželi. Dělo se tak zvláště v těch případech, kdy se kraj

zúčastnil socialistické soutěže ve splnění výkupu s oslznutými kraji.

Jiným organizačním prostředkem k zabezpečení žni se staly tak zvané žňové výbory. Tyto měly být ustaveny pomocí okresních výborů ve všech obcích, kde nebyly ustaveny ještě JZD. Jejich pomocí měly být podchyceny širší vrstvy obyvatel v dotyčených obcích a žně měly být provedeny kolektivním způsobem i tam, kde myšlenka kolektivizace se dosud setkávala se zjevným odporem. Tyto žňové výbory však narážely na nedostatek pochopení u komunistických funkcionářů v národních výborech, kteří buď prostě do žňových výborů delegovali všechny členy Národních výborů neb naopak omezili styk s novými výbory na minimum a používali nového útvaru, aby se zbavili odpovědnosti za žně.

Žňová práce sama probíhala tedy ve většině vesnic kolektivním způsobem. Pracovníci (mezi nimi hodné brigádníky z řad prázdnirové mládeže) byli rozděleni do pracovních čet, která jsou vesnickou obdobou »desítek« v závodech. Četa, či pracovní skupina, vedená komunistickým vedoucím, má za úkol pomocí kolektivní odpovědnosti vybíchat lidi k vysokému výkonu a k prodloužení pracovní době : jedinec je stále pod kontrolou ostatních a neodvážá se protestovat proti rozhodnutí vedoucího, který tato rozhodnutí formuluje jako vůli většiny členů skupiny.

Jsou hlášeny případy (hlavně ze strojových stanic) až 18-ti hodinové pracovní doby (viz na př. Rudé právo z 12. srpna 1952, str. 1.). Též noční práce byla zpravidla zaváděna, aby se využily stroje až do největší míry. Výkon jednotlivých čet, ba i jedinců (na př. traktoristů, podmiňtájcích obilí, či jednotlivých samostatných zemědělců) je v mnoha případech zveřejněn na zvláštní návěstní tabuli uprostřed vesnice. Těchlo »bleskovek« se používá jednak jako pohany a trestu (zesměnění vesnických boháčů, zveřejnění těch, kdo poslední sklízí či neplní výkup), jednak jako pochvaly a povzbuzení (oznámení špičkových výkonů, vítězů socialistického soutěžení, atp.). Vedoucí čet používají též polehých přestávek či desátek k diskusi o politických úrdálostech a snaží se podnítit pracující k vyšším výkonům poukazem na mezinárodní význam žni.

Mimo tyto nové formy politické práce je třeba uvést, že i technika práce se mění, obilí se často »stohuje«, to znamená, že se nahromadí před výmlatem v jeden či dva obrovské stohy blízko mlátiček místo starého způsobu, kdy se svázelo s pole do stodol a odtud se často vozilo k mláčení. Od výmlatu se zrno často expeduje přímo do obilných skladišť, pole se po svezení hned podmiňtají, seje se »křížem«, a mnohé jiné.

VÝSLEDKY

Celkem není třeba mnoho pochyb o tom, že po hospodářské stránce se komunistům podařilo vytkéne úkoly do značné míry splnit. Pravděpodobně nejslabším bodem v tomto ohledu byly československé sovechozy (státní statky), kde komunisté stále bojují s malým výkonem pracovním, používají často i nedovolenných tarifů odměn za práci a stěžují si na špatnou organizaci práce. Po stránce administrativní je to zejména pohraničí, kde docházelo k větším přehmatům. Poněvadž však v rámci československého zemědělství státní statky nehrají velkou roli (obhospodárují méně než 9% půdy) nutno celkovou sklizeň letošního roku pokládat za bohatou. Kromě příznivé úrody mohl ministr Krosnář prezidentu

Gottwaldovi oznámit v září i splnění výkupu na více než 102 procenta.

Méně jednoznačný úspěch dosáhli komunisté na poli politickém. Obyvatelstvo dnes nezůstává na pochybách o pravém významu slova «mír». Zdá se, že propagandisté se válečné úsilí již ani nesnaží zastiřit. Nezastřené narážky na možnost blízkého válečného konfliktu v člancích o výrobě tryskových letadel v Československu, Den letectva, uspořádaný hned po žních — to vše jen zvyšuje naději oposice v zemi na blížící se konec režimu a působí opačným směrem, než komunisté očekávali. Po stránce psychologické «mirové žně» stěží lze čítat k úspěchům strany. Strategický úkol se však komunistům pravděpodobně zdolat podařilo. Přes počáteční potíže s otázkou vhodných skladišť se zdá, že zásoba potravin pro dobu ev. konfliktu je značná. To však opět

pírových členů « opouští družstva, čímž JZD ztrácí v mnoha případech cenné administrativní síly. Aby je nahradila, strana mobilisuje Československý svaz mládeže, kterému se dostává nového vedení (staré vedení v čele se Zd. Hejzlem likvidováno, pravděpodobně jako jeden ze závěrečných důsledků likvidace Slánského) i nových úkolů: Svazáci se mají stát po sovětském vzoru nositeli generačního boje na vesnici a stát v čele nové družstevní myšlenky.

Přes všechno toto úsilí i přes zásahy, které jsme se snažili popsat, se lze dle dosažitelných pramenů domnívat, že druhý hlavní politický Komunistický tisk neuveřejňuje počet nově vytvořených družstev; na místo toho oplývá nafouklými zprávami, kolik nových rodin přistoupilo k družstevnímu sektoru či kolik hektarů půdy je nově socialisticky obhospodařováno (a

Donedávna chyběly v Československu informace o sovětském zemědělství. Komunistická propaganda ovšem stále tvrdí, že kolchoznici v SSSR mají k dispozici peníze, naturálie, kulturní požitky a mnoho jiných věcí, ale přesná data chyběla. Teprve v březnu vydala Svoboda v Praze malou brožurku I. Laptěva: Kolchozní důchody a diferencování renty. Mnoho frázi a ještě více nesmyslů, ale na straně 32 tabulka s několika statistickými daty. Kdyby překladatel brožury rozuměl zemědělství, nedo-

ménového kursu stojí 12,50 Kčs. Ovšem tento kurs je přehnaně vysoký. Knihy, které přicházejí ze SSSR se prodávají v Sovětské knize za kurs 5 až 7,50 Kčs za jeden rubl. Ale vezmeme za základ přepočtu úřední kurs. Pak nám vyjde, že pracovník v nejlepším kolchoze si za rok vydělá celkem 3.111 rublů, t. j. 38.887,50 Kčs, měsíčně asi tři tisíce korun. Bylo by obtížné vypočítat, kolik si u nás vydělá za rok samostatný rolník. V tomto ohledu nemáme statistik. Ale 3.000 Kčs měsíčně si vydělá pomocný dělník v našich

] Skupina kolchozu podle hektarových výnosů

Ukazatelé	nejnižší	střední	nejvyšší
Hektarový výnos (q z 1 ha):			
obilí	8.3	12.1	16.9
brambory	127	123	156
Celkový důchod (v rublech)			
na 1 ha obdělávané půdy	640	976	1.791
na 1 pracovníka	1.502	2.125	3.111
Peněžní důchod (v rublech)			
na 1 ha obdělávané půdy	558	945	1.687
na 1 pracovníka	1.311	2.058	2.768
Vydáno na 1 trudoden:			
peněz (rublů)	1.05	1.75	3.35
obilí (kg)	0.6	1	1.1
brambor (kg)	8.78	8.57	9.76
zeleniny (kg)	0.6	0.8	1.6

poručil by patrně přetisk této tabulky. Statistická data se týkají kolchozů moskevské oblasti a vypadají takto:

Tabulka v uvedeném brožuru je delší, vybrali jsme však ta data, která jsou do určité míry srovnatelná. Tak na př. výnos obilí v ČSR je v roce 1936: žito 15,3, pšenice 15,9, ječmen 16,5. Z toho je vidět, že průměr výnosů v ČSR se rovná nejlepším sovětským kolchozům. Průměrný výnos brambor v ČSR v roce 1937 obnášel 140, 2 q z ha.

Nejpoučlivější je ovšem výkaz důchodů kolchozních pracovníků. Jeden rubl podle nového

továrnách. Čili je zřejmé, že sovětský kolchozník nemá příliš na různých ustláno. Za 1 trudoden dostane pracovník nejlepšího kolchozu v penězích 3.35 tb, t. j. cca 42 Kčs. Kdybychom naturálie vyplacené za 1 trudoden ocenily hodně vysoko, pak znamenají v penězích 28 Kčs. Tedy celkem dostane kolchozník za 1 trudoden nejvýše 70 Kčs. Poněvadž trudoden je asi 10 hod práce, znamená to, že dostane za hodinu 7, Kčs. Kdybychom vzali za základ přepočtu kurs rublu Kčs 5 a to by bylo správné, došli bychom v výsledkům pro «naš vzor» ještě horším. **Domáci ZPRAVODAJSTVÍ**

na úkor sympatií lidu: za stále se snižující životní úrovně (chléb zůstává na přiděl jakož i všechny jiné potraviny; po počátečním úplném nedostatku brambor byl přiděl stanoven na 20 dk na osobu denně, v čemž je zahrnuto riziko, že brambory namrznou či se jinak poškodí vzhledem k tomu, že si je každý na 8 měsíců musí uskladnit sám; není dopisního papíru, není lepiček na kola, na nichž dělníci dojíždějí do práce, není uhlí na vaření, atp.) za stále se ztěžujících životních podmínek kolují a šíří se přehnané pověsti o vývozu obilí na východ (z Jihlavska). Vláda se je snaží vyvrátit tvrzením, že Sovětský svaz kryje téměř 40 procent obilní spotřeby Československa.

Odnětí lístků nepracujícím členům družstva má za následek, že většina učitelů a jiných «pa-

to jen v určitých krajích, aby srovnání nebylo možné). Lze se domnívat, že i po letošních žních ani polovina zemědělské půdy v zemi není obhospodařována jednotnými družstvy či státními statky. A to znamená značné fiasko okresních i místních organisací strany, které svůj politický úkol vnitrostranický nesplnily.

ZÁVĚREM

Pravděpodobně lze tento neúspěch připsat na účet skuteč nosti, že odpor proti kolektivisaci vyplývá i z řad drobných rolníků samých, z nichž mnozí jsou naivními členy strany a přes své členství v KSČ lpí na půdě. Proti odporu v řadách početných sociálně níže postavených obyvatel strana dosud postrádá účinné zbraně.

Petr LOM. Belgie

Rada svobodného Československa... a co dál?

Rada Svobodného Československa se znovu sjednotila. Třetí exil má opět representativní orgán, jehož struktura připomíná veřejnou moc, řekněme, v nedostatečně vyvinutých územích. Referenti nahradili ministry, opět existuje vnitro, zahraničí, finance, hospodářství a sociální záležitosti. Výbor Rady se svými předsedy a místopředsedy nápadně připomíná předsednictvo vlády; širší zastupitelský sbor národní shromáždění. Místo společenského souhlasu, božského či přirozeného práva nastupuje zásada kontinuity, do tradiční stranické základny bylo namícháno trochu odbornosti a osobnosti.

Řekněme tedy: vládu bychom měli, co nyní s ní? To je už obtížnější otázka. Nejde o vládu ani de jure ani de facto. Nejde totiž vůbec o vládu, kterou representativní orgány třetího exilu nejsou a zatím ani nemohou být. Z hlediska mezinárodněprávního nemluví za československý stát, ale za československý exil. Mají snad silu mravní, chybí jim ale mocenská posice, protože platné právo mezinárodní přiznává subjektivitu práv a povinností zpravidla jen státům, zřídka sdružením a jednotlivcům. Subjektem mezinárodního práva je proto dnes pouze Republika československá, a po právu jejím mluvčím, bohužel, vláda Zápotockého. Protože je to ona, která kontroluje území státu, jeho usedlý lid a vykonává »samostatnou« vládní moc. Její posici usnadňuje z mezinárodního hlediska ještě další element, její uznání de jure vládami svobodných a totalitních států a její členství v organizaci Spojených národů.

Co je s právního hlediska cílem snah Rady svobodného Československa? Její přeměna v provisorii vlády československou a uznání této provisorie vlády za mluvčího československého státu v mezinárodním společenství. Jakým způsobem může Rada tohoto uznání docílit?

První československý odboj, vedený T. G. Masarykem a Benešem, stál před dvojitou úlohou: dosáhnout uznání Národní rady čs. za prozatímní československou vládu a dnešního státního území, tehdy části Rakousko-uherské monarchie, za státní území Republiky československé. Cíle bylo dosaženo cestou revoluce a naprostým úspěchem. Spoluprací odbojů domácího a zahraničního bylo postupně soustředěny všechny tři základní podmínky státní subjektivity, jímž byla právní tvárnost versailleskou smlouvou a vstupem do Společnosti národů. Politickou stránku tohoto úsilí zachytili Beneš a Masaryk ve svých pamětech.

Druhý odboj, vedený Benešem, stál již před úkolem jednodušším. Nebojoval již za uznání státu, ale pouze, za uznání vlády a hranic státního území. S politického hlediska měl situaci ulehčenu násilným aktem okupace Čech, Moravy a Slezka německou armádou 15. března 1939, Podkarpatské Rusi vojsky maďarskými o několik dnů později. Agrese ulehčila velmocem uznání prozatímní československé vlády v exilu, pouze otázka rozsahu státního území, definovaného mezinárodní smlouvou mnichovskou za září 1938, zůstala značně dlouho nevyřešena.

Třetímu odboji již tedy nejde ani o vydobytí uznání státu ani jeho státního území (s výjimkou Podkarpatské Rusi). S mezinárodněprávních hlediska již není sporu v obou těchto otázkách. Zbývá jen rozřešit třetí, nebo, chcete-li první, to je uznání Rady svobodného Československa za prozatímní vládu. Není to zajisté úkol snadný, protože se pražská vláda může stále opírat o své jmenování v únoru 1948 hlavou státu vynuceným schválením parlamentní vět-

šinou zákonně zvoleného Národního shromáždění. Pouze politická konjunktura ji může dovolit důkaz násilí a protiústavního postupu před forem velmocí a Spojených národů. Je proto její povinnost pomoci při vytváření tohoto ovzduší. Pražská vláda jí k tomu může být cenným spojencem, protože »stát, který již byl členem mezinárodního společenství, může se z něho vyřadit zavedením režimu, který principelně neuznává mezinárodního práva«. (Úvod do mezinárodního práva mírového, Dr. Antonín Hobza, část I., strana 166).

Letošní presidentská kampaň ve Spojených státech a někteří theoretici americké zahraniční politiky již před několika lety (J. Burnham, G. Kennan) předložili světovému veřejnému mínění dva pojmy orientace zahraniční politiky vůči Sovětskému svazu — roll back, containment — endiguement, refoulement — Eindammung, Zurückwerfen, zahrazení a zatlačení vlivu SSSR z mezinárodní sféry do státních hranic. Pojem »roll back«, který je běžně překládán zatlačení a nepřesně osvobozením, odpovídá politické konjunktře, příznivé pro uznání československých exilových orgánů za mluvčí československého státu v mezinárodněprávním společenství. Ne snad proto, že by oficiální Achesonova politika zahrazení, konkretisovaná v Zákoně o vzájemné bezpečnosti a interpretovaná washingtonským dopisovatelem listu *The New York Times* v únoru 1952, by úsilí emigrace ve skutečnosti odporovala, ale protože právně spočívá u některých přijatých zásadách, které s určitou nedůsledností politicky obcházela.

Byl to právě *Mutual Security Act*, (Kersten Amendment, 1951), kterým dal americký kongres vládě k dispozici 100.000.000 dolarů k podpoře pro bezpečnost Spojených států užitečných hnutí a osob po obou stranách železné opony. Právě tímto zákonem přešla americká zahraniční politika z doktriny nevmešování, vyhlášené naukou Monroeovou, k zásadě intervence ve prospěch demokratických mluvčích států, ve kterých základní svobody byly potlačeny jinou velmocí. Přiklonila se k směru, který je v celé své šíři vlastní mezinárodním metodám SSSR od založení Kominterny. Stojí tato nová orientace v protikladu vůči platným mezinárodněprávním normám? Ne. Kdyby stála, nebyl by byl býval Sovětský svaz nikdy přijat do ženevské Společnosti národů. Ale smývá rozdíl mezi pojmy, které tradiční mezinárodní právo považovalo dosud za zásadní a odlišné.

Jsou to právo asyly a zaujetí příznivého stanoviska (droit d'asile, prise de position, *Asylrecht, Parteinahme*). Tím, že politický uprchlík se uchýlí na cizí území, nevyjadřuje se ještě a priori k vládnímu systému, sociální nebo zahraniční politice tohoto státu. Mohl být ve své zemi odsouzen jako velezrádce, nestává se tím ale automaticky vlastizrádce (Hochverräter und Landes-

(pokračování na str. 11)

Jak budou volit Čechoameričané?

Česká menšina ve Spojených státech — ti, kteří jsou americkými občany — bude v den prezidentských voleb postavena před opravdové dilemma, spolu s šesti či sedmi desítkami milionů Američanů. Koho volit? Pokračovat v tradičním posloji většiny, jež pomohla demokratům vyhrát palery prezidentské volby s Rooseveltem (čtyřikrát) a Trumanem? Či volit tentokrát kandidáta republikánské strany? Česká menšina většinou žijící v severních městech, je málo početná než aby byla jedním ze skutečných činitelů v prezidentských volbách. Ale i tak má svůj význam — jako ostatní menšiny, jež v posledním čtvrtstoletí »dospěly« a staly se předmětem zvýšeného zájmu profesionálních politiků v době předvolební. Naši krajané byli vesměs dosti těžce postiženi hospodářskou krizí v letech třicátých — a Roosevelt se stal jejich Mesiasem, jako milionům jiných, kteří stáli níže na žebříčku společnosti. Ale od té doby se hodně změnilo. Dnes patří naši krajané většinou do střední tříd, mají své domky a konta v bankách a mohou dopřát svým potomkům vyšší vzdělání. A tu si klade náš milý krajan otázku, klerou si klade většina amerických voličů: zaručí mi Eisenhower či Stevenson můj dnešní životní standard? V tom je zahrnuta především otázka po výši daní a výdajích vlády na zbrojení a pomoc jiným národům. Je dosti pravděpodobné, že alespoň část našich krajanů se bude ptát, který kandidát přispěje víc k osvobození Československa. V předvolební kampani mu budou republikáni dokazovat, že jejich kandidát — Eisenhower — je mužem, který to dokáže, aniž by musilo dojít k další světové válce. A budou při tom útočit na dosavadní politiku vlády demokratů, jež se snažila po dlouhou dobu udržovat rozpínavost Sovětského svazu v »sovětské« sféře (containment policy). Ale demokraté budou protlačovat a tvrdit, že jejich kandidát — Stevenson — bude pokračovat v mezinárodní politice prezidenta Trumana, jež nebyla jen obranou a reakcí na počínání Sovětů, a budou to dokazovat celou řadou iniciativních činů. Budou dále tvrdit, že síla, klerou Spojené státy a spojenci budují, má zajistit Americe svobodnou volbu, jak si počíná s dynamickými sociálními silami ve světě, jak využít všech kludných činitelů a všech prostředků, jež ovlivňují způsob života a jež obracejí tvořivé možnosti Ameriky. A při tom budou demokraté operovat i Wilsonem (jako vždy před tím) a jeho podílem na vytvoření Československé republiky. A možná přijdou s tím, že Stevenson bude novým Wilsonem. Základním heslem kampaně bude ovšem oláзка míru a blahobytu. Náš československý problém bude jedním z podřadných problémů. Jednak proto, že Eisenhower byl Rooseveltovým a Trumanovým vojenským vůdcem v Evropě v roce 1945 — takže nelze dost dobře vyčítat demokratům nedobyti Berlína, Prahy a Vídně. Jednak proto, že kromě několika protestů nikdo z vedoucích amerických politiků neviděl, co by se mohlo dělat v roce 1948, když se komunisté zmocnili v Praze vlády. A řekněme si sřízlivě: i dnes je málo těch, kteří by byli rozhodnuti k různému činu v zájmu osvobození Československa, bez nějaké další provokace Sovětského svazu; a ani jeden ani druhý kandidát na президенství mezi ně pravděpodobně nepatří.

Pavel SVORODA USA.

5 PĚT MINUT PŘED

Někteří naši »vzdálení« čtenáři do jejich výsledek nemůže změnit nic na těch, které dnes předkládáme našim čtenářům přispěvatelů z Ameriky, jako by americké předvolební thema o zahraniční politice amerických volbách politickou aktivisaci se tímto způsobem poctivě a upřímně po devším zajímá: Jak osvobodit Československo?

NONINÁŘSKÁ FRAZE O TOM, ŽE VOLBA nového prezidenta se děje v době mimořádně kritické, se dlouhým politickým zneužíváním v americkém tisku stala už tak otrávenou, že málokterý politický komentátor se odvážil ji užít tento rok. A přece nový prezident Spojených států ponese na svých bedrech úkol, který až do roku 1952 žádný člověk neměl. Povede Spojené státy a ostatní demokratické státy na světě do boje za záchranu světové civilizace.

Není proto bez významu podívat se na prohlášení dvou amerických politických stran a zjistit, co mají v programu. Nelze pochybovat o tom, že Demokratická strana, dnes u vlády, bude i nadále podporovat započatý program světového znovuvybavení a systému kolektivní bezpečnosti ve formě atlantického paktu, asijského paktu a zákona o vzájemné bezpečnosti.

Demokratická strana zvolila za kandidáta na prezidentský úřad bývalého náměstka obrany a dnešního guvernéra jednoho z nejvýznamnějších států Unie, Illinois, Adlai E. Stevensona. Zahraniční program strany praví mimo jiné:

«Budeme pokračovat ve svém úsilí posílit Spojené národy, zlepšit jejich ústavu a podporovat jejich růst a vývoj. Korea dokázala jednou provždy, že Spojené národy budou odporovat agresi...»

Neopustíme kdysi svobodné národy střední a východní Evropy, které dnes trpí pod kremelskou tyranii v důsledku porušení smluv, k jejichž dodržování se Sovětský svaz slavně zavázal v Teheraně, Jallé a Postupimi. Pohlédneme ku dni, kdy svoboda Polska, ostatních satelitů SSSR jako Československa, Maďarska, Rumunska, Albánie, Litvy, Estonska, Lotyšska a jiných národů pod sovětskou dominací bude znovunastolena a kdy tyto národy znovu zaujmou místo, které jim přísluší v rodině svobodných národů. V době, kdy termín »satelitní stát« symbolizuje jak larynii agresora tak zničení svobody malých národů, Demokratická strana se znovu přiznává k principu prezidenta Wilsona o právu sebeurčení. Je proto částeí politiky Demokratické strany podporovat a pomáhat malým národům v mírumilovném a spořádaném hledání jejich legitimních aspirací, a politické geografické a hospodářské integrity tak, aby mohly se stát členy rodiny národů svobodně a důstojně.

Vyřešení problému uprechliků před komunismem se stalo permanentní částí zahraničně politického programu Demokratické strany.

Že vítězství těchto mužů v listopadových volbách by znamenalo rozklad celé antikomunistické koalice a že by tento nepřátelský postoj k ostatním svobodným národům znemožnil jakoukoli akci, je zbytečné poznamenat. Americký volič tento na zahraniční politiku odmítl a zvolil za kandidáta Republikánské strany na prezidentský úřad generála Eisenhowera, jehož práce za války jako vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě

AMERICKÝMI VOLBAMI

lostanou Tribunu až po amerických volbách. Kolika informativních článcích a poznámkách, t. Nesouhlasíme však docela s názorem našeho české volby byly bez valného smyslu a jako by se bylo jen demagogické. Naopak: vidíme v země, úsilí o krystalizaci názorů a věříme, že pokouší Amerika definovat to, co nás dnes přezensko.

a jako velitele sil Atlantického paktu zaručuje, že koalice svobodných národů zůstane zachována a posílána v případě jeho vítězství. Zahraniční program Republikánské strany praví mimo jiné:

» V západní Evropě použijeme našeho přátelského vlivu, aniž bychom se však vměšovali či projevovali imperialistické postoje, k skončení politického i hospodářského rozdělení. Budeme podporovat vytvoření kolektivních branných sil v této oblasti a jinde... Vláda Spojených států, pod republikánským vedením, zamítne všechny závazky učiněné v tajných smlouvách, jako na př. na Jaltě, které pomáhají komunistickému zotročování. Skončíme éru nemorální, negativní a marné politiky zdržování, kterou bylo opuštěno nesčíslné množství lidských bytostí despotismu a bezbožnému teroru, který dovoluje vládcům, aby tyto oběti nutili k vyrábění zbraní k naší destrukci. Budeme podporovat Spojené národy... jako prostředek k výměně názorů a hledání kolektivní bezpečnosti, při zachování dohodnutých konceptů spravedlnosti.

Budeme vždy měřit naše zahraniční závazky tak, aby je bylo možno snést bez ohrožení hospodářského zdraví či řádných financí Spojených států. Částky uvolněné pro tento účel, jestliže kompetentně použity, budou více efektivní než nesmírně velké sumy nekompetentně propíjované na vágni a nekonečné účely. Vzhledem ke jistotě, že komunistické Rusko nebude nadobodovat náš osudné pomalý program připravenosti, vybudujeme s největší rychlostí skutečné armády, a ne papírové plány, se silou jaká je potřebná k okamžitému odrazení a porážce jakéhokoli útoku.

Programy se liší, nikoli však podstatně. Tím méně se pak liší názory obou presidentských kandidátů na zahraniční politiku: programy jsou přirozeně sestaveny tak, aby získaly pro příslušnou stranu co nejvíce voličů a proto jsou v nich rozdíly vyhraněnější, slova ostřejší než ta, používají oba kandidáti: Generál Eisenhower a guvernér Adlai Stevenson. Dá se proto s jistotou říci, že podstata zahraniční politiky Spojených států zůstane nadcházejícími volbami nedotčena. Přesto však svět čeká na výsledky listopadových voleb s napětím. Již proto, že politika Demokratické strany je známa po dvacet let jako internacionalistická, zatím co minulost Republikánské strany se vyznačuje izolacionismem. Ministři zahraničí na celém světě vědí, co mohou očekávat od Demokratů, nejsou si zcela jisti, zda Eisenhowerova prestiž může zlomit tradici Republikánské strany. Nicméně většina světových státníků, pokud z politických důvodů považovala za přípustné se o kandidátech vyjádřit, se shoduje v tom, že obě strany postavily nejlepší kandidáty, které bylo možno najít. Ať již v listopadu prohraje kdokoli, věc světové civilisace, kterou Spojené státy dnes reprezentují, bude vítězem.

B. P., USA

Socialismus v USA

Věže ze slonoviny, nazvaná » American way of life«, začíná neprodyšně obklopotvat světový názor amerického voliče. Velmi výstižně to vyjádřila paní Eleonora Rooseveltová ve své řeči na nedávné konvenci demokratické strany: » Kdybychom dnes předložili kongresu ke schválení naši ústavu jako zahraniční dokument, byla by s naprostou jistotou odmítnuta. Je tragické, že v době, kdy svobodné národy očekávají od Ameriky nejen vojenskou pomoc, ale i ideové vedení, americká veřejnost a mnozí předáci Spojených států staví se netečně k myšlenkovým proudům, které vyrostly v Evropě a v Asii jako duchovní opora před náporom komunismu. Je málo těch, kteří se snaží vyvodit důsledky z faktu, že většina spojenců USA patří do tábora demokratického socialismu; a jen nepatrný zlomek voličů otevřeně přiznává, že socialistické metody jsou vhodnou náplastí i pro nedostatky americké demokracie. Smýšlet pokrokově znamená být osamocen, nebo i ostrakován. Přesvědčení valné většiny Američanů vyjadřuje volební heslo republikánské strany v roce 1950: » Bud' svobodu, anebo socialismus! « A přece lze ztěžiti obvinit průměrného občana Spojených států z konservativnosti nebo ze zpátečnickosti.

Antipathie vůči socialismu je v první řadě sémantickým nedorozuměním. Američan, neznalý jemných odstínů v aréně evropských politických stran, je zmaten, když zjistí, že Hitler nazýval své credo nacionální socialismus; že komunisté mluví o socialismu jako o přechodné fázi na cestě ke komunismu; že mnozí sociální demokraté ve východní Evropě pomáhali komunistům k diktatuře. Není pak divu, že s pomocí demagogických politických kampaní dojde k názoru, že mezi komunismem a socialismem — byť i britským nebo skandinávským — není podstatný rozdíl.

Ale zmatení pojmů není jediným vysvětlením nevlidného přijetí socialistických myšlenek v Americe. Neúspěch americké socialistické strany, kterou rozhodně nelze obviňovat z koketování s komunismem, má dlouhou tradici. I podle nejednoduššího výkladu marxistické teorie by měla mít Amerika, nejprůmyslovější stát na světě, silnou socialistickou stranu, ne-li socialistickou revoluci. Ve skutečnosti v žádné průmyslové zemi nepokročil socialismus tak málo jako v USA.

Norman Thomas, nejznámější postava mezi americkými socialisty, uvádí ve své knize » Vira socialisty « tři druhy příčin neúspěchu organizovaného socialismu ve Spojených státech: hospodářské, sociologické a politické.

Nejdůležitějším hospodářským činitelem byl poměrný úspěch amerického kapitalismu. Na rozdíl od evropského kontinentu, zatíženého feudalismem, vyrůstal americký kapitalistický systém poměrně nezávisle v údobí rozmachu strojů. Předpokladem masové výroby stala se masová spotřeba a tedy i přiměřená kupní síla obyvatelstva. Přestože kapitalismus neodstranil chudobu a nezabránil depresi, dal Americe nejvyšší životní úroveň na světě. Obrovská přírodní bohatství a značná nezávislost na zahraničním trhu zajistily sílu amerického hospodářství. Tradice » chudých hochů, kteří se stali slavnými «, zaručila možnost náhleho vzestupu jedincům ze sociálně slabých vrstev a do nedávné doby paralysovala vytvoření silných odborů nebo radikálního politického hnutí.

Sociologickým činitelem v pomalém růstu socialismu byl neočekávaný rozmach americké (Pokračování na str. 10.)

Socialismus ve Spojených státech

střední vrstvy. Podle nedávného výzkumu řadí se do střední třídy 65 až 70 % obyvatel USA. Příslušníci této třídy se velmi často přiklání k zájmům průmyslníků i proti svým dlouhodobým zájmům. Příčiny jsou různé, ale zhruba se dají vyjádřit populárním přesvědčením: »Kapitalismus nám dal, co máme a zaručí nám to i nadále.«

Třetí činitel, politický, hrál a ještě stále hraje nejdůležitější úlohu. V důsledku ústavních a volebních zákonů je nesmírně obtížné vytvořit silnou třetí stranu. Vláda USA je presidentská a ne parlamentní. V parlamentní demokracii může socialistická strana získat větší podporu voličů, podaří-li se jí zvolit několik kvalitních poslanců. Ve Spojených státech se zájem soustřeďuje čím dál více na volbu mezi dvěma hlavními kandidáty na úřad prezidenta, zatím co kampaň všech členů kongresu probíhá obvykle bez valné pozornosti voličů. Systém nepřímých presidentských voleb, neúměrná reprezentace voličů a diskriminace černochů v jižních státech jenom posilují volební sílu demokratů a republikánů. Socialistický kandidát, byť sebe kvalitnější, v soutěži s nimi neobstojí.

Charakter obou nejsilnějších politických stran a interpretace volebních zákonů v různých státech USA jsou nemenším handicapem pro růst socialistického hnutí. Republikánská i demokratická strana jsou celostátní organizace jen podle jména. Jsou to spíše federace stran osmačtyřiceti států, jejichž hlavním společným zájmem je vyhrát volby. Každý stát si upravuje volební zákony podle svého dobrozdání. V posledních letech převládá tendence omezit možnost kandidatury jen na příslušníky obou starých stran. A socialismus znamená pro Američana především menší práva pro jednotlivce a více povinnosti vůči státu, více daní, centralisaci a postupný zánik svobodného podnikání, které je pro republikány a většinu demokratů nedotknutelné. Evropan je nepřijemně překvapen, když zjistí, jak velká část amerického obyvatelstva se staví proti povinnému zdravotnímu pojištění nebo rozsáhlé státní podpoře škol. Američané nevidí výhody těchto zařízení, ale závazky, jež z nich plynou: nové srážky ze mzdy.

Oficiální propaganda má ovšem na zdiskreditování socialistického hnutí nemalý podíl. Americký čtenář se téměř denně dovídá, že »díky socialistickým opatřením« žije dnes anglický občan na listky, zatím co v kapitalistické Americe je nadbytek spotřebních statků. Ze Velká Británie těžce doplácí na svůj zbrojní program, to se obvykle zamlčuje. Také »honba«, provozovaná s úžasnou dovedností senátorem Mc Carthym, přispěla značně k protisocialistické hysterii. Jeho boj za povinnou přísahu loyálnosti ideálům Spojených států je jen záštitou k politické štvanci proti těm, kdo si nevyvšili na dveře program kapitalismu, izolacionismu a amerikanismu.

Nakonec je třeba si všimnout ještě dvou velmi důležitých činitelů, které stály a dosud stojí v cestě úspěchu amerických socialistů: politiky odborového hnutí a poměrného úspěchu Rooseveltových opatření v hospodářské krizi ve třicátých letech.

Americké odbory jsou organizacemi téměř výlučně zájmovými. Samuel Gompers, zakladatel nejsilnější odborové organizace, American Federation of Labor, byl přesvědčeným syndikalistou s velkou dávkou nedůvěry vůči státní moci. Pod jeho vlivem se staly odbory nepoli-

tickým hnutím s omezenými cíli: udržují výši mezd přiměřeně s cenami, organizují stávky, vynucují čtyřicetihodinový pracovní týden a pod. Nepolitičnost odborů šla tak daleko, že za poslední hospodářské krise se postavila AFL za návrh na sociální pojištění teprve když deprese značně pokročila. Průměrný dělník obvykle tvrdí, že věří ve svobodné podnikání. Ve skutečnosti to znamená, že dává přednost soukromým šéfům před státními, protože se obává, že by ve státních podnicích ztratil právo na stávku. Dosaďovací politika amerických socialistů, kopírovaná podle evropských vzorů, ztroskotávala právě na tomto nezájmu amerického dělníka a na tradičním záporném postoji vedoucích odborářů k socialistické ideologii.

Přestože Rooseveltův New Deal a Trumanův Fair Deal lze nazvat socialistickými opatřeními, neznamená to zdaleka, že by jim šlo o vytvoření socialistického systému. Během svého prvního presidentského období vyhlásil Roosevelt program, který se příliš nelišil od programu Hoovera. Ale jeho nekompromisní podpora odborů a zavedení sociálního pojištění mu získaly sympatie dělnictva a později ho přivedly, stejně jako prezidenta Trumana, ke snaze o reformu kapitalismu. Politické programy demokratické strany za posledních deset let přejaly mnohé z požadavků, za které se socialisté bili po čtvrt století. Norman Thomas naváhal nazvat letošní rámcový program demokratů socialistickým prohlášením. Tyto změny v politice demokratické strany — jakkoli je třeba brát je s rezervou — vyžadovaly novou orientaci socialistů, nový, časový program, který by dovedl podchytil široké vrstvy veřejnosti. Nešlouží ke cti amerických socialistů, že místo vytváření a popularisace nových myšlenek soustředili své síly na snahu postavit kandidáta v presidentských volbách a tím přivedli stranu do sterilní fáze, ze které snad nebude úniku.

Dnešní krise stává socialisty před vážné rozhodnutí: buď opustit úsilí o vytvoření silného samostatného hnutí a připravovat půdu pro přeskupení demokratů na levicovou stranu; anebo pokračovat v dosavadní politice v naději, že shoda okolností dopomůže k moci socialistům jako kdysi republikánské straně. První názor je výsledkem zkušenosti, že je lépe prosazovat socialistické zásady ústy demokratů než usilovat o nominální socialismus; a že je nad síly socialistů přivodit změnu ústavy, aby zaručila přímé presidentské volby a liberálnější volební zákonodárství, které by umožnilo růst třetí strany.

Naproti tomu zastánci druhého názoru právem poukazují na nesourodost demokratické strany, negativní postoj odborů vůči socialistům a na neschopnost socialistů postavit se do role zastánců kladnější zahraniční politiky USA. Domnívají se, že jen samostatné hnutí s nekompromisním programem může zaručit obrodu amerického myšlení. Jejich příkladem je Fabianská společnost a britská Labour Party.

At' už zvítězí kterýkoli ze zmíněných názorů, je už dnes jisté, že případný americký »welfare state« nepůjde ceton Velké Británie nebo švédské sociální demokracie. Sociální otázka bude řešena v USA po americku, stejně jako má americký kapitalismus jinou historii a jiné důsledky než kapitalismus evropský.

Jan HAJDA, U. S. A.

Minulé číslo Tribuny o zahraničních rozhlasích a jejich teorii mělo — upřímně — úspěch střidavý. Několik dopisů, některé z nich dnes otiskujeme, několik osobních návštěv, několik projektovaných schůzek a slib, že budeme vážně pokračovat na tomto důležitém pracovním úseku. To je všechno hezké. Ale odkud jsme čekali nejvíce pomoci, zájmu a případně nesouhlasu, ticho. Tribuna prý byla viděna v rozhlasových koších. Nevadí. Budem zpívat » i před prázdným sálem «, jak říkal Hałas. Tím spíše, že není docela prázdný.

Zahranieční ústav potěšila tato zpráva o jeho moci (copyright Rozpravy S. Ghelfanda) : » Zahranieční Ústav zakročil před několika měsíci prostřednictvím svých agentů v Australii ve prospěch tamější komunistické strany. V rukou ZÚ je předsednictvo Rady svobodného Československa jakož dosavadní vedení RFE v Mnichově včetně náboženského vysílání. Mezi vedoucími Ústavu jsou : dr. Ripka, kancléř Smutný (pod pseudonymem Velký), dr. Bernard, B. Vilím, dr. Bunža, dr. F. Uhlíř st., ml. pl. J. Uhlířová, dr. Kvetko, gen. Daslich, B. Laušman a maršál Tito «. Uf !..

To » Nový svět « z Clevelandu je hollywoodštější. Dr. Chalupa není ani Chalupa ani doktor. A pak že chybí emigraci politická imaginace !

Vzpružte také naši imaginaci, milí čtenáři ! Český řečeno, zaplat'te laskavě dluhy a předplatně. Číslo šekových účtů, v tiráži na poslední stránce. Děkujeme.

BRNĚNSKÉ DEMONSTRACE V LISTOPADU (Pokrač. se str. 3.)

organisovaný, t. j. v ofensivní zbraň studené války, je ovšem možná jen v souvislosti s celkovou ofensivou demokracií. V období, kdy se demokratický svět stane mocensky rovnocenným nebo silnějším než komunistický blok, je možné — a jen tehdy je možné — pokusit se oddrobovat z komunistické mocenské sféry její jednotlivé složky místními akcemi, t. j. akcemi demokratického a antikomunistického láboru, který zůstal pod komunistickou nadvládou. Chce-li se demokratický svět udržet a chce-li se vyhnout světovému konfliktu, musí se snažit o to, aby umožnil demokratickým silám v jednotlivých státech vybojovat vlastními silami boj s komunistickým tábořem těchto států ; a demokratický tábor je aspoň čas od času v těchto státech v takové převaze, že by tento boj proti domácím komunistickým silám vybojovat mohl. Není však vůbec s to vystoupit proti síle celého komunistického bloku, která by se na nepochybně soustředila. Úkolem demokratického světa v období jeho mocenské převahy nad komunistickým blokem není vybojovat osvobozovací boj za demokratické síly v komunistické mocenské oblasti ; mají-li však tyto síly vůbec mít možnost nastoupit do boje, musí demokracie použít své existující síly, aby jejich existencí odvrátila komunistický blok od soustředění náporu na ohrožené místo hrozbou, že v takovém případě soustředí i ona své síly.

To znamená, že akce demokratů za železnou oponou musejí být koordinovány s celkovou politikou demokracie světové. A to předpokládá,

RADA SVOBODNÉHO ČESKOSLOVENSKA... A CO DÁL ?

(se str. 7)

verráter). Rovněž a naopak skutečnost, že vláda cizího státu poskytne uprchlíku na svém území právo asyly, nevyjadřuje désaveu vlády jiné ani nepříznivé stanovisko k aktům sousední země ani schválení trestních činů politického uprchlíka. Právo asyly bylo vytvořeno a je poskytováno z humanitních důvodů, a spočívá na právnícké fikci, podle které civilní osobnost, která podléhá trestnímu právu a smlouvá o vydání, je nutno oddělit od politické osobnosti člověka, který je stíhán pro své politické nebo náboženské přesvědčení.

Politickému uprchlíkovi poskytuje asyl zásadně pouze právo na soukromý život pod podmínkou nevmešování se do politického života hostitelské země, a dovoluje intervenovat do záležitostí země vlastní jen v míře, která by neohrozila normální diplomatické styky obou zemí. Pouze v určité politické konjunktuře hostitelská vláda toleruje, aby si exulant opalil ze soukromých pramenů prostředky k politické akci pro nebo ve vlastní zemi. Intervence soukromé osoby však nezavazuje veřejnou moc.

Politika zahrazení si již vyžádala tuto širší interpretaci práva asyly. Vytvoření National Committee for a Free Europe ve Spojených státech a vybudování Radia Svobodné Evropy z jeho prostředků, byly tolerovány Trumanovou administrací. Obdobný výbor a Kolej Svobodné Evropy existují ve Francii. Americký kongres tuto politiku překračil odhlasováním Mutual Security Act, který obsahuje odstavec o podpoře osob a hnutí, namířených proti totalitním státům, z vládních prostředků, zařazených do rozpočtu. Učinil tak ze soukromých osob exilových politických exponenty a do určité míry funkcionáře své zahraniční politiky. Americká vláda jim nyní poskytuje sama na zákonné základě materiální prostředky, aby mohli usilovat o změnu vládních systémů těch zemí, ze kterých odešli, a ke kterým tímto zaujímá nepříznivé stanovisko. Výraz nepříznivě vůči vládě pražské implikuje v tomto případě i výraz příznivě vůči zastupitelským orgánům ČSR exilu. Podpora, udělovaná z vládních pramenů osobám a orgánům nesvědčí sama o sobě o politické či morální integritě podporovaných ani o opaku.

Rada Svobodného Československa by proto měla jasně vyjádřit, co považuje za cíl politiky Atlantického obranného společenství. Ne válku ani atomické osvobození, ale zatlačení vlivu Sovětského svazu za jeho původní státní hranice. Využil k tomu » pressure groups «, kterými jsou české a slovenské národnostní menšiny v USA. Kanadě nebo Australii a vlivu všech jednotlivců na veřejné mínění v ostatních zemích a na existující politické a odborné instituce.

Právně je jejím cílem uznání za vládu *de jure* a *de facto*. Komunista Hobza píše na straně 160 svého Úvodu, že » mezinárodní akt, jímž se uznává ten který nestátní svaz za subjekt mezinárodního práva, může vycházeti od více států — akt kolektivní — anebo jen od jednoho státu, a pak ovšem váže jen tento stát ; takové izolované uznání má přísně mezistranný ráz, t. j. netýká se právně států ostatních «. Netýká se, pravda, ale ovlivňuje. Ve Spojených státech jsme již udělali první krůček, je třeba jej zevšeobecňit a pořádně vykročit.

že světová demokracie takovou politiku má a že má také orgány, které by ji prováděly.

Hlasy o sudetských Němcích

RECENSE : Odsun československých Němců je stále středem pozornosti sudetských vysídlených. V srpnu tohoto roku vychází v čs. exilu soustavnější práce k tomuto temat. Pod titulem » Proč bez sudetských Němců « podává časopis *Nase Cesta* na šestnácti stránkách české hledisko a přehled boje Čechů, Němců o vládu nad českými zeměmi od r. 1848 do jara 1939. Údobi Protektorátu a odsun nejsou do práce zahrnuti; ale historii devadesáti let odůvodňuje autor nedůvěru ke všemu počínání sudetských Němců. » Jen bez zhoubného vlivu a tlaku, vykonávaného německými osadníky ve prospěch nacionálního imperialismu německého v minulosti a bez diktatury komunistických stran jednolivých zemí ve prospěch imperialismu sovětského v přítomnosti, se národy střední, východní a jihovýchodní Evropy bez valných nesnází dohodnou... «.

To je závěr brožury.

p. s., USA

MLADÁ GENERACE : Čechoslováci — venku i doma — hodnotí odsun s mnoha hledisek : mravního — otázka kolektivní viny ; vnitropolitického — otázka, zda odsun posílil či oslabil československou demokracii ; německého — otázka, zda odsunutí Němci přispívají či škodi demokracii a denacifikaci Německa ; mocenského — otázka, zda budou rozhodující velmocí ochotny podporovat pořádky odsunutých Němců jako cenu za spojení Německa ; mezinárodního — otázka, do jaké míry taková podpora konsoliduje komunistické režimy východní Evropy ; historicko-sociologického — otázka, zda odsun usnadní soužití národů ve střední a východní Evropě. Spleť problémů dává příležitost k bystrým akademickým debatám, zajímavým jako myšlenkové konstrukce, ale bezvýsledným, protože argumenty pro a proti jsou brány z různých stanovisek. Proto se nezasahují a neodpovídají si. Problém svádí k tomu, aby se do minulosti promítala měřítka současnosti či dokonce budoucnosti, a aby současnost a budoucnost byla měřena měřítky minulosti. A přece si Čechoslováci musí tento problém vyřešit a odsun ohodnotit po všech stránkách a na všech stupních. Odsun je součástí dějin Československa ; názor náš se stane součástí jeho kulturní tradice. A základem jeho jednání v budoucnosti.

O jeho jednání v budoucnosti jde : Jak se postaví ke snahám odsunutých Němců o návrat ? Klíč k této otázce se hledá většinou v hodnocení odsunu. Tam jej hledají zejména také sudetští Němci. Není tam ; je v *přítomnosti* ; je v sudetských Němcích samých. *Jáci jsou dnes sudetští Němci ?*

Tento klíč k budoucnosti je i klíčem k minulosti ; je východiskem pro hodnocení odsunu. Se sudetskými Němci bylo odsunuto i kulturní ovzduší, kulturní prostředí. Sudetští Němci si je pečlivě udržují ; vědomě a záměrně odmítají asimilaci. Dne 7. června 1952 » Der Sudetendeutsche « nadepisuje článek » Varování před vystěhováním, kde pohládá emigraci do USA jako národní zradu. DER SUDETENDEUTSCHE z 26.7. odmítá ostře názor německého novináře, že za minulostí má být udělaná čára a staré rány nemají být jitrny v zájmu lepší budoucnosti. Proti názorům bavorského ministerstva školství a jiných osobností a institucí prosazují Organisationen der Heimatvertriebenen vytvoření zvláštní Ostuniversitát, aby » pokračovala

v tradicích německých vysokých škol ve ztracených východních oblastech «. (Badische Zeitung 16-10-1951). Do jaké míry se daří izolace od normálního života ? A jaké plody vydává také dnes takto udržované sudetoněmecké kulturní ovzduší ?

Před pronášením soudu o odsunu a před vytyčením postupu Čechoslováků do budoucnosti bude třeba ještě mnoha drobné práce. Nikdo, nikdo v čs. exilu ani mimo něj, ji dosud nedělá, i když soudů bylo vyneseno a postojů zaujato mnoho. Nejvážněji se do ní dali příslušníci mladé čs. generace v exilu ; bylo by dobře, kdyby cesta k její konsolidaci šla přes společnou drobnou práci na tomto i jiných konkrétních úkolech spíše než přes slavnostní manifesty.

Dokud tato drobná studijní práce nebude skončena, nebudeme pronášet ani soudy ani závěry. Můžeme však přinášet zprávy o faktech. Pravda zůstává pravdou, lež zůstává lží, násilí zůstává násilím, ať byl odsun správný či nesprávný.

V. CH. FRANCIE.

SUDETONEMECKÝ TISK : Cílem aktivity sudetských Němců je znovuožazení území, z kterého byli vysídleni. » Die Sudetendeutsche haben ein unabdingbares Recht auf ihre Heimat und sie werden sich dieses Recht niemals nehmen lassen. « (R. Reitzner na shromáždění 15.000 sudetských Němců v Traunsteinu 27. července t. r.).

Svůj návrat chápou sudetští Němci jako odčinění křivdy či zločinu, které byly na nich spáchány ; není pro ně prostředkem, nýbrž podmínkou spolupráce na lepší budoucnosti Evropy. » Eben dieser Zukunft wegen, die nur durch ein ressentimentloses Zusammenspiel aller europäischen Nationen gewährleistet werden kann, müssen jetzt schon alle noch bestehenden Wechsel aus der Vergangenheit eingelöst werden. « (Der Sudetendeutsche, 26-7-1952.) A vedoucí sudetoněmeckých Landmannschaften Dr. Rudolf Lodman von Auen prohlásil, že nemůže být ani řeči o nějakém příspěvku sudetských Němců k obraně Evropy, dokud se západní Spojenci nepostarají o jejich návrat. (Západoněmecký rozhlas 25-7-1952.)

Černým bodem odsunu byly ukrutnosti, kterými byl někde provázen ; dnes jsou východiskem sudetoněmecké politiky a základnou pro obžalobu nejen odsunu, ale Československa. Někde dostává pravda ; někde je používáno lži. Dne 25. září 1949 byl u Berchtesgadenu slavnostně odhalen památník 700.000 sudetských Němců, kteří zahynuli při odsunu. V r. 1952 se píše již jen o půl milionu. Ale i tam, kde jejich svědectví se týká událostí, jejichž podstata je pravdivá, mýlí se očíti svědkové v detailech, způsobem který vrhá na jejich pravdomluvnost divné světlo. Za mnohé příklady zatím jeden : Na str. 121 až 126 sudetoněmecké Bílé knihy se popisují poměry v Ústí nad Labem po výbuchu v Krásném Březně, který byl veřejným míněním mylně připsán Němcům. K výbuchu a s ním spojeným represálím u ulice vůči Němcům došlo 31. července 1945 ; všichni očíti svědkové v Bílé knize udávají mistopřísežné datum 30. července...

Nespornými důkazy české ukrutnosti mají být rozsudky německých soudů nad čs. uprchlíky. Sudetským Němcům nejde jen o potrestání viníků ; soudní proces je pro ně článkem politické

akee. » Und wenn wir den Deutschenschinder von Budweis vor Gericht fordern..., so tun wir dies nicht, um kleinliche Rachegelüste zu befriedigen. Mit Vaclav Hrnccek widerin Terrorregime vor den Schranken des Gerichts stehen, das seinesgleichen in der Geschichte sucht. Und damit wird eines jener schrecklichen Kapital aus dem Golgotha einer deutschen Volksgruppe offenbar, das zu vertuschen sich die tschechischen Neudemokraten in den USA ständig bemüht sind... « (Manfred R. Beer v DER SUDETENDEUTSCHE z 26-7.) Cilem je, aby nejen malí vinici, ale vedoucí čes. politikové, »... ein Peroutka«, » Zenkl, Ripka, Stransky und Konsorten « (DER SUDETENDEUTSCHE z 2-8-1952) odpýkali svou vinu »im Schweisse söhnender Arbeit (am besten hinter die Umwelt und ihr eigenes Volk schützenden Kerkernauern)«. Od procesu proti Kouřilovi, Kroupovi a Hrncčkově jde přímá cesta k žádosti o prošetření československých ukrutností katyňským výběrem amerického senátu.

Viníkům — nebot o vině není sporu — nemá být dáno právo obhajoby. Viníkům, kteří »die Frechheit besitzen, ihr unmenschliches Handeln und ihren Verrat an den Grundsätzen der Menschlichkeit und Demokratie noch verteidigen zu wollen.« Proto hessenský ministr vnitra Zinnkann zakázal Dr. Jaroslavu Stránskému promluvit o poměru sudetských Němců a Čechů i v soukromí k pozvaným hostům.

Jaroslav Stransky: „Früher trat ich das Recht mit Füßen, jetzt bin ich bei ihm zu Gast!“ Zeichnung FRANZ

V tomto duchu se připravují i procesy proti »malým viníkům, když velcí« jsou dosud nedostupní. O procesu s Kouřilem přinesla obsáhlou zprávu SKUTEČNOST. K ní není třeba mnoho dodávat. Ve výrazné úpravě, červeným tiskem a na první straně uveřejnil DER SUDETENDEUTSCHE ze dne 26-7, po druhé fotografii zbitého člověka, označeného jako »Menschenschinder von Budweis, Vaclav Hrnccek « s textem, který lze nejpřiležitěji označit za návod, jak podat usvědčující svědectví. Nebot nejde o to, aby vina zatčeného byla zjištěna; jde o to, aby byla dokázána. Ještě není známa ani jeho identita (zatčený tvrdí, že se jmenuje Jan Richter a že nikdy nebyl v žádném budějovickém sběrném táboře), ale sudetoněmecký tisk jej nejen už odsoudil, ale také vyvozuje důsledky z jeho viny. A sto svědků proti němu se už přihlásilo...

* * *

Z DOPISU : Co se týče sudetských Němců, myslím, že mají aspoň stejně tolik obliží jako

naše emigrace. Také žádná jednota a bohužel se v jejich vedení také nevyznám. Je jisté, že mají politiky a žurnalisty, kteří jsou reální a střízliví a s těmi je nejvíce nutno počítat. Ovšem oni sami musí zase počítat se čtenáři, kteří jsou jejich hospodářskou základnou a kteří jsou beznadějně utopeni v minulosti a pocitech. To je pak nepřijemné, když každé klidné slovo redaktora vyvolá mnoho rozčilených dopisů členářstva, které je nutno otiskovat. Některé listy si pomáhají tak, že střídavě uveřejňují dopis pro a dopis proti. Je zřejmé, že některé noviny dělají koncese členářům a to nerady. Hlavně to je v případech Kroupa a nyní Hrncček. V tomto případě se Němci dopustili několika chyb a jsou si toho vědomi. Jednak vědí, že nejmenší blamáž v tomto případě by je diskreditovala nadobro. Proto vyzývají členáře k udání konkrétních obvinění a předem odmítají obvinění nepřesná a nedoložená. Uveřejnili dále obrázek Hrncčka, kde tento je necholel a má modřinu pod okem. Pokud jsem ho znal — a znal ho mnoho lidí, protože byl oblíben a známý — byl to člověk na první pohled slušný, zdvořilý a příjemný. Jeho zevnějšek byl vždycky upravený.

A. V., Hambourg.

OBJEKTIVNĚ. Fakta, i když pravdivá, mohou klamat. Mohou nám tlumočit pravdu neúplnou, a tak klamat víc než lež. Použití pravdy ke lži — to je vynález moderní propagandy. Nesníme na to zapomenat, dotýkáme-li se problematiky odsunu a osudu sudetských Němců. »Sudetští Němci říkají...«, »sudetoněmecký tisk píše...« Zastavme se. Dejme si pozor na generalisace. Mluví ten a ten, píší ty a ty noviny. Ale víme, že mluví za všechny sudetské Němce? Nejsou zde takoví, kteří mluví jinak? A co říkají jiní svým mlčením? Kolik je těch a kolik je oněch? Pravda musí být úplná, jinak není pravdivá.

Ale pravda není ani »někde uprostřed« mezi extrémny. Jsou-li mezi sudetskými Němci nesporní demokraté, neznámá to, že sudetští Němci jako celek (a jsou vůbec celek? existuje vůbec nějaký celek »sudetští Němci«, jehož jménem možno mluvit?) ve své velké části vždy byli nebo jsou či budou demokraty. Ve snaze být spravedliví a nesoudit apriorně ze sotva ztlumených nacistických tónů, zvučících ze sudetoněmeckého tábora, na antidemokratičnost sudetských Němců, nesmíme upadnout do chyby starých československých politických stran, které si pěstovaly »své« demokratické Němce tak dlouho, až v jejich existenci uvěřily. A když přišla zkouška, bylo po boku československých demokratů sudetoněmeckých demokratů málo, pramálo.

J. S., FRANCIE

SPOLUPRÁCE S POLÁKY. — Členové pracovní skupiny Francie byli pozváni polskými přáteli z organizace Nidu, o níž jsme již psali, ke schůzce, aby se domluvili o možnostech a způsobu případné spolupráce. Setkání v ústředním sídle polské kolonie v Paříži bylo srdečné. Naši polští přátelé jsou velmi aktivní v mnoha mezinárodních organizacích, zejména ve federalistickém hnutí, a dávají nám k dispozici své styky a zkušenosti. Na jediné schůzce nebylo možné projednat všechny podrobnosti budoucí spolupráce.

Z DOPISU :

Jestě o zahraničním rozhlasu

Západní státy věnují stále větší prostředky na vedení propagační války proti komunismu. Oddělení pro válku slov jsou v generálních štábech hned vedle sekce pro letectvo, pozemní armády a námořnictvo. Kromě těchto lidí, dnes už »klasických« zbraní, je tu čtvrtá nová zbraň, propaganda. V době, kdy významní mužové prohlásují, že je nejprve třeba vyhrát válku slov, aby mohl teprve potom být poražen komunismus ať už bez horké války nebo s její pomocí — není propaganda nijakou Popelkou. Dalo by se říci žertem, že se propaganda stává zaměstnáním jako každé jiné »pod pensí«. Ostatně exilu dodává na důležitosti a sebevědomí, že se stále více jeho příslušníků zabývá profesionálně bojem na frontě slov. U mnohých by bylo třeba položit otázku, zda propaganda je pro ně pouze nejpříjemnějším a nejsnadnějším způsobem výdělku, anebo ještě také něčím jiným. Je však přetěžké sahat lidem do svědomí. Ať už tak nebo onak, z »lověná na výrobu politické reklamy« se stávají úřady se vším, co s tímto označením souvisí : byrokracií, propěchařstvím, úředním šimlem, korupcí... Netřeba zdůrazňovat, že se tím propaganda neobyčejně zdrazuje. A miliony dolarů se vydávají, aniž byly důkazy o tom, do jaké míry ta nebo ona položka přinesla prospěch. Stále více stanic a stále déle vysílá česky a slovensky, ale chybí spolehlivé údaje o tom, jak se která stanice poslouchá, co se poslouchá atd. Propaganda se podobá činnosti z řecké báje o Sysifovi v tom, že nebere konce a je zdánlivě nebo někdy skutečně úsilím nadarmo vynaloženým. Mluvíme s někomu velikému neznámému, nevidíme jej, netušíme nic o jeho myšlenkách, neslyšíme jeho námitky, dokonce ani nevíme, jestli není hluchý...

Diskusím o propagandě se v západních novinách věnuje mnoho místa. Vedle Burnhama, theoretika propagační války, je tu mnoho skeptiků, kteří si uvědomují hranice možnosti propagandy. Nicméně se všichni dnes shodují na tom, že propaganda je zbraň významnou a že třeba na ni vynakládat stále více úsilí i peněz. V poslední době se také ozývají hlasy, které žádají, aby bylo zřízeno západní vrchní velitelství nebo vrchní spojenecký úřad pro válku slov, aby se propagační úsilí jednotlivých skupin, organizací, stanic, institucí atd. netříštilo, ale aby naopak hlas západu zněl za zeleznou oponou rozhodně, odhodlaně a důvěryhodně. Tento námět nejlépe dokazuje, jak velký význam přikládají západní vlády propagandě. Zajisté by bylo prospěšné, kdyby na západě vzniklo koordinační středisko pro propagandu, které by postupně odstraňovalo třeba tak nepochopitelné věci, jako že některé stanice si vyložené konkurují, vysílajíce důležité relace a zprávy v tutéž dobu. Bylo by jistě výhodnější, kdyby se o svých vysílacích dobách nějak vzájemně dohodly, aby čs. posluchač mohl v kteroukoli noční nebo denní dobu najít na škále svého přijímače zprávy nebo komentáře nebo jiný důležitý program, který jej zajímá. Mnoho prospěchu by mohly přinést společné programové konference různých stanic a specialisací : na př. Paříž by se měla ještě více a soustavněji než dosud věnovat kulturním otázkám a úsilí za zvětšení roztržky mezi inteligencí a stranou. Zdá se nám však, že by spíše měla být autonomnost jednotlivých skupin rozmnožena, než omezena. Už tak se uniformita propagandy, která je určena pro Československo, stále zvětšuje a antikomunistická propaganda je někdy stejně nezáživná jako propaganda komunistická. Dalo by se říci, že

právě malá autonomnost těch, kteří propagandu proti komunismu dělají, je nejvážnější překážkou zlepšení její úrovně. Na první pohled je zcela pochopitelné, že západní vlády, které vynakládají na ideologický boj peníze, chtějí být o něm co nejpodrobněji informovány a prostřednictvím svých úředníků jej chtějí usměrňovat. Prakticky to ale vypadá tak, že každé slovo, určené pro čs. posluchače, je třeba předem přeložit do italštiny, agličtiny a pod. a musí být, dříve než je vysíláno, schváleno byrokratem, který naimnoze o Československu ví právě tolik, jako o Mandžonsku nebo o Kanárských ostrovech. Některé věci se naopak překládají z jinojazyčných pramenů do češtiny, anebo se vypracovávají podle přesných cizích direktiv. Výsledkem pak bývají akce, které na čs. posluchače působí cizí právě proto, že byly koncipovány cizím žurnalistou, anebo, což je ještě horší, jenom cizím byrokratem, který se na propagandu dal pouze proto, že je to výnosné. Sebevědomí exilu, o němž jsme mluvili na začátku, je tedy hodně neoprávněné : Nikdo se ještě nestal takovou autoritou, aby si nemusel dávat své projevy překládat a schvalovat, abychom to řekli hodně názorně, ale aby mohl opravdu k domovu mluvit tak, jak to sám nejlépe uzná za vhodné. Komunisté se nemusí radovat z těchto slov, nepotvrzují jejich thesi, že na západě je censura. Na západě jenom nikdo z nás nemá ještě dosti velkou autoritu a je zde také mnoho »nepostradatelných« byrokratů, kteří se bojí o svůj chlebiček. Proto len složité aparát, který na každého pišičiho přilepi hned štáb překladatelů, úředníků, technických sil a »odborných poradců«. Tyto štáby prací ovšem spíše ztěžují, než aby ji usnadňovaly. Dejme tomu, že italská vláda dá peníze na propagandu pro Československo. Nepochybně se potom pět Italů přizívá tím, že schvalují, co jeden Čech napíše... Ne, oni necensurují, to by jim dalo mnoho práce. Oni pouze sedí za stolem a jsou velmi důležití. Po organizační, technické a provozní stránce jsou největšími překážkami úspěšné protikomunistické propagandy kostnatý byrokratismus, přizívnictví, uniformnost a malá autonomnost těch, kteří propagandu piší, tedy českých a slovenských žurnalistů v našem případě. Propaganda je činností, povoláním, obchodem. Idealisté, kteří přicházejí s nejlepšími úmysly, často velmi brzy vystřízliví. Buď se dají strhnout proudem, anebo vidí svou bezmocnost. A přece se nám zdá, že není pro náš exil naléhavější a česlnější úkol než mluvit k domovu a přinášet pravdu a naději.

Mluveno hodně kačírsky : západní propaganda pro Československo je právě proto špatná a všude tam je špatná, kde je propagandou nebo anti-propagandou. Nechceme se pouštět do pedantického hádání o slovíčka. Nechceme ani říkat, že propagandu vymyslelo nacistické ministerstvo propagandy. Jde nám pouze o jedno : pojem propaganda se nám jeví hodně příbuzný pojmem laktika, politikářství, mlácení slámy, velká prázdná slova, polopravda... Kde tomu tak skutečně je, že se tyto pojmy kryjí s pojmem propaganda, všude tam jde o napodobování komunistů a tedy o činnost, která je špatná už od základu.

A ještě jedno úskalí slovního zápasu : Kdo z nás si za války alespoň jednou nemyslel : To se to těm pánům v Londýně pěkně mluví ! Ano, to se nám to dnes mluví, když nemůže přijít estébák, když nás nemohou dát zavřít, když nejsme ohrožováni na každém kroku a když

třeba někteří z nás nemají tak velké starosti s tím, co zítra do úst, jako velká většina národa doma! To, že jsme byli zbaveni strachu, je jeden z mnoha důvodů, proč exil nechápe domov a domov exil a proč odcizování trvale pokračuje. Desetkrát a stokrát by měla být vážena všechna slova dříve, než jsou vyslovena k domovu. Ale namože jsou jenom desetkrát a stokrát překládána do jiných jazyků, opisována na čisto, rozmožnována, spíše měřena co do vysílací délky než co do obsahu. Přesvědčivými citacemi by se dalo dokázat, že takhle to ale Burnham nemyslel. Zdůrazňuje sice všude nutnost ústředního vedení, současně však dodává, že je třeba, aby propaganda byla řízena skutečnými odborníky. A odborníky v tomto případě nemohou být úřední snaživci, ani cizí poradci, ale pouze lidé, kteří myslí a mluví tak, jako by mluvili domov, kdyby mluvili mohl.

Málo se dosud v exilu o těchto věcech otevřeně a veřejně hovořilo. Nestateční si nechťejí pálit proty v zákulisních bojích. Generál Eisenhower také mluví jasně o obraně západního světa a neobává se, že prozrazuje státní tajemství, když uvádí, že třeba Evropa bude mít na konci tohoto roku 4.000 letadel, nebo že má 30 divísi, nebo že dlouhodobá obrana východně od Rýna je prozatím málo pravděpodobná. A. B. C. (Itálie)

SLOVO Z DOMOVA

Více než čtyři roky poslouchají naši občané vysílání ze zahraničí. Nedovedeme si dobře představit, jak by vypadala situace u nás doma, kdybychom se ze zahraničního vysílání nedověděli pravdivé informace o mezinárodní situaci, o domácích poměrech, o Sovětském svazu a pod. Bez těchto informací by se naši občané pravděpodobně stali do značné míry kořisti komunistické propagandy. Účinnost zahraničního vysílání uznal sám ministerský předseda Zápotocký, když na posledním zasedání rozšířeného předsednictva ÚAV NF v květnu. Ve svém projevu řekl, že dostal řadu výhrůžných dopisů, které občané posílali podle návodu zahraničního vysílání.

Význam a účinnost zahraničního vysílání je tedy zřejmá. V poslední době však je působení tohoto zdroje informací ohroženo rušením poslechu. Od roku 1949 budují komunisté horečně rušiče, které mají znemožnit jakýkoliv poslech zahraničního vysílání. V poslední době rušení velmi zesílilo. Samozřejmě sebedokonalejší rušič nemůže zcela znemožnit poslech, zvláště na silných přijímačích. Občané, kteří mají přijímače slabší, nebo technicky nedokonalé, už v mnoha případech nemohou poslouchat, poněvadž zahraniční vysílání nezachytí. Z toho vyplývá, že v současné době je základní otázkou účinnosti zahraničního vysílání jeho technické vybavení, boj s rušením. Obtíže při poslechu zahraničního vysílání se netýkají pouze posluchačů, kteří mají slabé přijímače, ale také těch, kteří mají přijímače velmi silné. Ani silný přijímač nezaručuje poslech. Majitel tohoto přijímače sice vždy najde během jednoho večera některé české vysílání, ale nemůže si předom říci, že si poslechne určité vysílání, poněvadž je docela možné, že toto vysílání bude tak rušeno, že poslech bude nemožný. Proti rušení je možné bojovat pouze jediným způsobem: stále rozšiřovat počet českého vysílání a počet vln, na kterých se vysílá. Podle mínění našich občanů by právě na tomto poli měl západ ukázat svou technickou vyspělost a převahu a zavést tolik vysílání, že by komunisté nebyli s to všechna rušit. V poslední době poslouchají také naši občané, pokud mají jazykové znalosti, zahraniční vysílání v cizích jazycích, zvlá-

ště v němčině. Tato vysílání zpravidla nejsou rušena.

S otázkou rušení zahraničního vysílání souvisí také otázka jeho náplně. Poněvadž poslech vysílání je obtížný, mají občané zájem na tom, aby v poměrně krátké době vyslechli to nejdůležitější, co je nejvíce zajímavé, a to jsou aktuální politické zprávy a komentáře. Náš občan nemůže vůbec poslouchat hudbu poněvadž i při slabém rušení vychází z přijímače pouze skřípání. Náš občan nemá také zájem na vysíláních, která se zabývají problémy nepolitickými, ale všeobecnými. Tak na př. občan neposlouchá radioamatérskou hřídku, nebo přednášky o starověku a pod. Poslech zahraničního vysílání je spojen s obtížemi: občan musí pečlivě zavřít všechna okna, nadržít manželce, aby nikomu neotevřela, pak dít ucho těsně k amplionu, stále držet v ruce knoflíky přijímače, vylad'ovat, zesilovat a zeslabovat. Tuto námahu je posluchač ochoten věnovat pouze vysílání, které jej zajímá a které je pro něho důležité.

Chyba, které se autoři zahraničního vysílání někdy dopouštějí, spočívá v tom, že ve svých projevech potírají komunistickou propagandu buď abstraktními úvahami anebo nadávkami. Velmi často se objevují abstraktní úvahy o svobodě slova, kterou komunistické potlačili, o osobní nesvobodě, kterou komunisté zavedli a pod. Autoři těchto projevů zapominají, že es. občan je vystaven už přes čtyři roky intenzivní komunistické propagandě, která proti všem těmto správným konstatováním postavila svoje lživé argumenty. Tak proti svobodě slova komunisté uvádějí, že je to heslo kapitalistů, kteří pod rouškou tohoto požadavku prosazují touhu po svobodných kapitalistických ziscích. Občané tomuto komunistickému argumentu nevěří. Ale kdokoli hovoří o svobodě slova se s tímto komunistickým argumentem musí vypořádat, musí ho konkrétně vyvrátit, jinak se jeho porjev miji účinkem. Stejně tak jsou neúčinné porjevy, které se omezují na konstatování, že komunistický režim je zločinný, lživý a pod. Každé takové tvrzení musí být doloženo konkrétními příklady. Tedy nestačí konstatovat, že komunistický režim je fašistickou diktaturou nikoliv socialismem, ale je nutné říci, že komunistický režim zneužívá socialistická hesla ta a ta, aby nastolil diktaturu, o jejíž existenci svědčí to a to. Nejméně vhodné jsou projevy, které oznamují našemu občanovi, že žije v diktatuře, v nesvobodě, že je ohrožen Stb a pracovními tábory.

Někdy také zahraničním vysíláním proniknou zprávy nebo projevy, které jsou náznakem propagandy jednotlivých politických stran. Tak na př. někdy v hlášení autora přednášky se podotýká, že hovoří poslanec té a té strany. V některých vysíláních se objevuje přemíra projevů, které vychvalují určité vrstvy obyvatelstva, statkáře, továrníky. Jiná vysílání opět vyzývají přitíh náboženství nebo kapitalistický hospodářský řád. Řada posluchačů, kteří nejsou náboženského smýšlení anebo jejichž politické názory jsou socialistické, považují, i když neoprávněně, tyto projevy za součást propagandy politických stran a upouštějí od poslechu těchto projevů. Ještě před rokem nebo před dvěma roky občané stále čekají na projevy našich předních politiků, kteří jsou v emigraci. Poněvadž se tyto projevy neobjevily, upadají naši politici vedoucí v zahraničí do zapomnutí. Naši občané z této skutečnosti vyvozují, že naši politikové nemají v zahraničí žádný vliv a nemohou nám nijak pomoci. Proto obracují svou pozornost k předním politikům západních států... Tato situace však není dobrá, bude-li zapotřebí v určité rozhodné chvíli naše obyvatelstvo sjednotit. * * *

TRIBUNA

INFORMACE

LIST ČESKOSLOVENSKÉHO ZAHRANIČNÍHO ÚSTAVU V EXILU

SMRT ČESKÉHO MALÍŘE V PARÍŽI

Ve svém malém pokojíku v rue de Jacob v Paříži spáchal sebevraždu 21. října mladý český malíř Oto Mizera. Bývalý člen Mánesa, vegetoval po léta v Paříži a probíjel se těžkým emigrantským životem. Loni o vánocích jsme otiskli v Tribuně jeho skvělou studii o lidových ornamentech. Letošní vánoce již neotiskneme nic. Sbohem, Oto!

POLSKÁ STANICE RADIO FREE EUROPE

V časopise » Kultura «, který vydává měsíčně asi na 150 stránkách Institut Literacki, se Jerzy Pradzyński zabývá otázkou, co nová polská stanice má domovu vysílat. Varuje, aby stanice neslibovala brzké osvobození. Západ nemá pozitivní program, který by vedl k osvobození druhé poloviny Evropy. Program by měl být zaměřen tak, aby polské posluchače vychovával ke spolupráci s nejbližšími sousedy. At' Poláci, kteří mají možnost stýkat se za železnou oponou s ostatními národy, šíří myšlenku, že bez společného úsilí není naděje na obrát. At' domov přijme tuto myšlenku natolik za svou, že donutí politický exil k jednotnému postupu na Západě. —jk—

BIOGRAFY V ČESKOSLOVENSKU

V jednom velkém městě byla zjištěna na filmu » Pokolení vítězů « ve všední den v 6 hodin návštěva 6 (šesti) diváků. Jde o ruský film, který pojednává o vzniku marxistického hnutí v carském Rusku.

CO VYŠLO, VYCHÁZÍ A MOŽNÁ VYJDE

V těchto dnech vyšel první svazek nakladatelství Sokolová, » Projevy k domovu « Ferdinanda Peroutky. Je to sbírka nedělních projevů vysíláčky » Svobodné Evropy «. Cena 600 franků nebo 2 dolary. Ke knize se ještě vrátíme. Newyorské nakladatelství Viking vydalo anglicky nový román Egonu Hostovského » Missing « (Nezvěstný). Je jím Pavel Král, novinář, který chce po komunistickém puči uprchnout z Československa. Čtenářům slibujeme rovněž posudek této práce. V Edici Satiry (v Londýně) vyšel hektografovaný svazek S. Brzobohatého » Smích za železnou oponou «. Juraj Vičan chce vydat román z doby tzv. Slovenského Štátu » Sme živi «. Objednávky posílejte na adresu Edition

Masaryk, Nagel, 7, rue de Savoie, Paris 6°. Kruh přátel československé knihy v Chicagu zahajuje svou činnost. Vyšla již Babička, vydou Zapadli vlastenci a chystá se politická knižnice.

SOCIOLOGICKÝ POKUS S » KDE DOMOV MŮJ « A » NAD TATROU SA BLYSKÁ «.

Autor této poznámky se omlouvá těm členům a nečlenům Zahraničního Ústavu, s kterými trávil v New Yorku příjemný večer, že je bez jejich vědomí použil k malému skupinovému pokusu. Když se během večera vyvinula mezi šesti účastníky večera živá, a pro rozdílnou orientaci místy velmi prudká debata, autor pojednou navrhl, aby se při příležitosti zazpívala píseň » Kde domov můj « a » Nad Tatrou sa blýská «. Rovněž přiměl účastníky k tomu, aby povstali a chytli se kolem krku, podobně jako když na Slovácku chlapi zpívají u muziky. Osoby vytvořily tak uzavřený kruh. Pokud autor mohl pozorovat na druhých i na sobě, písně byly zpívány se silným citovým přízvukem. I dodatečné autorovy dotazy potvrdily, že účastníci se zpěvu plně emocionálně zúčastnili. Dá se říci, že v té chvíli obě písně dostaly nový význam, a to ze dvou důvodů: za prvé, jelikož předcházející diskuse vytvořila silná protikladná napětí, zpěv dostal funkci uvolňovací. Postupně se všichni účastníci identifikovali se společným odbojovým cílem. Prostě v té chvíli společně národní vědomí zaplavilo individuální vědomí. Za druhé: geografické obrazy jako » česká země «, » voda hučí po lučinách «, » Nad Tatrou sa blýská « se v cizině ozvláštňují. A samozřejmě otázka » Kde domov můj « se stává plně aktuální pro lidi, kteří svůj domov dnes ztratili. Zajímavé je konečně i ono držení se kolem krku, ono fyzické sepletí. Dá se hypoteticky soudit, že i toto fyzické sepletí přispívá ke zvýšení skupinových vazeb, ke zvýšení skupinovitosti. —jk—

Vážení přátelé,

po přečtení Vašich zpráv a dopisu C. Howarda bych rád s Vámi v zájmu pravdy konstatoval: 1. Soudruh Vojta Beneš byl předmětem nechutných a osobních útoků londýnského vedení čs. sociální demokracie. 2. Soudruh Vojta Beneš byl hanebným způsobem vyškrtnut ze seznamu členů ústředního výkonného výboru bez jediné poznámky k vysvětlení.

S pozdravy Váš Radomir Luža.

TRIBUNA, publication non périodique, publiée par l'Institut Tchécoslovaque à L'Etranger. Rédaction: Dr. V. Chalupa, 173, Bd. St. Germain, Paris 6°, France.

— Jako nepravidelný tisk nemáme právo vyžadovat předplatné. Ale i nepravidelný tisk se platí v tiskárně. Příspěvky účtujeme ročně: Austrálie (30 sh.), Belgie 150 frs, V. Británie 1 libra, Brazílie 100 CrS, Francie 1000 frs, Holandsko 12 zl., Itálie 2000 lir, Kanada 5 Dol., Německo 12 DM, Norsko 15 K, Švédsko 14 K, Švýcarsko 12 fr., USA 5 Dol, Mexiko 5 Dol. Naše účty: Institut Tchécoslovaque à l'Etranger, N° 20.763, Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie, 133 Bd. St. Germain, Paris. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, Oldfich Baxant, Commonwealth Bank of Australia, King Cross, Sydney, N. S. W. — GIRO 4603, Holandsko. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, N° 12309, Bank of Montreal, King and Baybranch, Toronto, Ont. — Tribuna, N° 7012, Oberrheinische Bank, Freiburg-Br. — Czechoslovak Foreign Institute in Exile, University National Bank, 1354, East 55th Street Chicago, Ill., nebo na redakční adresu pod uzavřenou obálkou.